

Nəhan-əhanian **Nəhan-əhanian natimnati kəm Jon** **Nəghatian əkuəkır rəha nauəuə** **u Nəhan-əhanian**

?Pəh təmətei nauəuə u? İətəmi kəti nərgin u Jon təmətei nauəuə u. Məta suah u inu in aposil Jon, uə məta Jon pisin kəti təmətei. Kəsotəhrun vivian.

?Təmətei tatuvən kəm pəh? In təmətei nauəuə u tatuvən kəm niməfaki səpin, ilah kəutatig e nitəni min ikin Esiə, (rəueiu, kətəni ikinu məmə Wes Teki – Western Turkey), mine matuvən min kəm niməfaki min ikin min rəfin.

?Natigian təhro lanu nian təmətei? Nian u iətəm təmətei nauəuə lan, kəpmən rəha Rom təməni məmə nətəmimi okotəkeikei motəfaki kəm iətəmi asoli rəha kəpmən təhmen əmə məmə in uhgin rəhalah. Mətəu nətəmimi rəha niməfaki kəmotəni məmə iətəmimi kətiəh əmə in ilis agin, iətəmimi u in İesu Kristo. In əmə u, in İərməniğ. Kəni kəutəni məmə okəsotəfakian kəm iətəmi asoli rəha Rom. Tol lanəha, kəpmən rəha Rom tinol nərahian kəm nəfaki min. Kəmotahli=pən Jon tuvən isəu e nitəni kəti u, kətəni məmə Patmos, məmə otətətig pisin əmə. Uhgin təfən nəməhlairian təuvir agin kəti kəm Jon məmə oteruh İesu Kristo əpəha e negəu e neai. Kəni in mafu min natimnati iətəm otəpanuva, təhmen əmə məmə inu: noliən iətəm Uhgin otol win e Setən mine rəhan min nətəmimi e nəluaginian; mine noliən rəha Uhgin o nakilian nətəmimi e naunun nian.

?Təmətei nauəuə u o nak? In təmətei nauəuə u məmə otol əpu məmə Iesu Kristo in İərməniğ, konu məğətun rəhan nəsanəniən. Kəni in tolkeikei məmə otəni kəm nəfaki mīn məmə okotəhtul əskasik nəmə nian iəkis mīn okəhuva, konu ilah okəsotəfakiən kəm iətəmi asoli rəha Rom məmə in Uhgīn. Otəsuvəhiən konu Setən otol nərahien kəm nəfaki mīn mətəu ilah okotəkeikei motəhtul əskasik, kəni in tolkeikei məmə otəfəri nətəligiən rəha nəfaki mīn mīne nətəmimi u ilah kəutatig e nian iəkis mīn u rəueiu. Nian Iesu Kristo otitəlig=pa mīn, kəni in otəfəri ilah, mol nalpīniən kəm rəhan tikimīr mīn.

Nəghatiən mīn mīne nətəligiən mīn tepət kəutafin e nauəuə u Nəhan-əhaniən kautsīpən e nauəuə mīn u rəha Oltestimīn: Isikiəl, Daniəl, Aiseə, mīne Jerimaia.

?Okafin əhro nauəuə u? Nauəuə u, in tol pīsīn e nauəuə mīn e Niutestimīn mətəu-inu Iesu təməğətun natimnati tepət e Jon u kotol pīsīn agīn. Tol lanəha, in otəkeikei mos narmī nati kəti məğhati lan. Nəghatiən mīn u ilah nīpətīlah tatig, təhmen e nəghatiən əuhlin. Konu, nian kitah kotafin nauəuə u, koteruh nəghatiən əuhlin mīn u, təuvir məmə kitah kotətəlig e nīpətīlah mīn kətiəh kətiəh. Təuvir məmə kotafin futnot ko ləhtəni e nīmali nauəuə o nəhruniən məmə narmī nati mīn nīpətī lah təni məmə nak. Kəni kotəkeikei mo-taupən motətəlig e nīpətī nəghatiən mīn u Kristīn mīn e nian əha kəmotəhrun vivi.

Nauəuə u səniəmə in təhmen e suaru kəti uə kalendə, məmə kotəhrun neruhiən məmə nati nak otuva e nu nak, konu nati nak mīn otuva e nu təm tətuva, mətuva mətəuarus nian Iesu otuva mīn

lan. Mətəu e nauəuə u, kotəhrun neruhian nəukəti nətəligian asoli tol lanu lan:

- Uhgın in ilis in tepət pik mine nəsanəniən rəhan tepət, mine rəhan nətəligian təuvir e natimnati mın rəfin;
- Setən in tatol nahməian asoli e nəhue niftəni;
- Kristin mın okotəkeikei motəhtul əskasik e rəhalah nəhatətəian məmə okəsotəginian, nati əpnəpin ilah kəutatig e nian rəha nərahian;
- otəsuvəhian Uhgın otələs iahu Setən kəni məfən nalpiniən kəm Setən mine iərmis mın rəhan;
- e Nian Uərisig, Uhgın o tol nalpiniən kəm nətəmimi mın kəsotəhatətəian e Iesu;
- Iesu Kristo otarməniğ e natimnati mın rəfin;
- Iesu otos nətəmimi rəhan məhuvən məutatig e neai, ikin tətətig ikin.

Nətuəuinian nəghatian

¹ Nauəuə u, in tətəghati e natimnati mın iətəm Iesu Kristo təmol əpu.* Natimnati mın u, Uhgın təməfən kəm Iesu, məmə in otəgətun kəm rəhan noluək mın natimnati iətəm otəsuvəhian təkeikei muva. Kristo təmahli=pən rəhan kəti agelo tuva, kəni məgətun natimnati mın u kəm rəhan ioluək, Jon.

² Jon təməhtul pətigəm o nəni əhruahruian natimnati rəfin iətəm in təmeruh, kəni mətei rəkis ilah e nauəuə u. Natimnati mın u iətəm in təmeruh, in nəghatian rəha Uhgın mine nəni pətigəmiən rəha Iesu Kristo.

* **1:1** “Təmol əpu,” nipətin u, məmə tətəgətun nati kəti iətəm əupən, nipətin tətəhluaiğ. E Bislama, kətəni məmə, “rivilem” uə “soem.”

³ İətəmi u iətəm tətəfin pətigəm nəghatiən mīn u, iətəm Uhgīn təməfa, in otatig e nəuviriən pəhriən. Kəni nətəmimi mīn u nətəm kəutətəu kəni maütos e nīkilah kəni maütol, okotatig mīn e nəuviriən pəhriən, mətəu-inu nian rəha natimnati mīn u nauəuə u tətəghati e lah, tīnuva iuəkīr agīn.

*Jon təmətēi nauəuə
kəm niməfaki mīn ilah səpīn*

⁴ İəu Jon, iətahli=ṗīnə nauəuə u tatuvnə kəm niməfaki mīn ilah səpīn əpəha e nītəni Esia.

Pəh Uhgīn u iətəm tətətig u rəueiu, təmətətig itulīn, kəni otəpanatig itulīn mīn, in otəfinə rəhan nəuviriən mīne nəməlinuian kəm təmāh. Kəni pəh narmīn ilah səpīn† iətəm kəutətig aṗən e jeə rəha kig, ilah mīn okotol lanko e təmāh.

⁵ Kəni İesu Krīsto mīn, in otəfinə mīn lanko kəm təmāh. Krīsto ko təməhtul pətigəm əskasik o nīpəhriənian, konu inəha, in iətəmimi iətəm in təmaṗən məmiəgəh itulīn e nīmisiən,‡ kəni in tətərmənig e kig mīn rəha nītəni mīn.§

Pəh nəni-viviən tuvən o İesu Krīsto u, in təmolkeikei itah, kəni niran təmaiəh məmə otitis itah e nolian rəha təfagə tərah.

⁶ In Kig rəhatah, kəni təmol məmə kitah kotatig ahgəl rəhan narmənigiən, kəni mol itah kəhuva pris mīn rəha Uhgīn rəhan, kautol uək rəha Tatə

† **1:4** Narmīn ilah səpīn iətəm kəutətig aṗən e rəhan tron, (Nəh 3:1; 4:4; 5:6), nəmə təhro in suaru rəha nəniən Narmīn Rəha Uhgīn; mətəu nəmə təhro ilah nagelo səpīn u kotəsanən (Nəh 1:20; 8:2) iətəm kəutətig aṗən e tron. Nəmpə səpīn u, kəməh kau fifti-fo e nauəuə u Nəhan-əhaniən. E Nauəuə Rəha Uhgīn, nian nəuvein tətəni “ilah səpīn” mətəu nīpətīn məmə ilah rəfin agīn. ‡ **1:5** Kol 1:18; Sam

89:27 § **1:5** Sam 89:27; Nəh 17:14; 19:16

rəhan. !Pəh nəni-viviən o rəhan nepətiən mine nəsənəniən tuvən o Iesu Kristo, naunun tikə! ! Pəh in otarmənig itulin! Pəh otol lanu lan. Əuəh. Amen.

⁷ ! Oteruh-to! In tətuvə e nəpuə, * kəni nətəmimi rəfin okotəsal=pən moteruh e nəhmtilah əhruahru, kəni nətəmi min aupən u kəmotəni məmə okəu, okoteruh min, kəni nətəmimi e nəuaniləuis min rəfin e nitəni min, nikilah otahmə, motasək əfəməh mətəu-inu kəmotafu.†

In otəkeikei mol lanu lan. !Əuəh! !Amen!

⁸ İərmənig Uhgın tətəni məmə, “İəu Nəukətın mine Naunun.‡ İəu u iətətig rəueiu, kəni iəmətətig itulin, kəni iəpanətətig itulin min, kəni iəu u, Nahgik Təpət Pik Agın.”

Jon təmeruh Nəti İətəmimi

⁹ İəu Jon, piatəmāh u, iətəm kitah kautos pəti nəhlmitāh min kətiəh e Iesu o nahməiən, mine natigien e narmənigien rəhan, mine nəhtul əskasikiən e nian rəha nahməiən. Kəməraki=pən lak e nitəni u Patmos,§ mətəu-inu iətəni pətigəm nəghatiən min u iətəm Uhgın təməfa, kəni mətəhtul pətigəm o Iesu.

¹⁰ In Nian rəha İərmənig rəhatah,* kəni iəməriəuəh e Narmin Rəha Uhgın, u rəhan nəsənəniən təmol kəm iəu, kəni iəkətəu nəuiən asoli kəti e nəmtahk, təhmen əmə e təui,

* **1:7** Dan 7:13; Uək 1:9 † **1:7** Sek 12:10 ‡ **1:8** Nəghatiən əhruahru u rəha Iesu tətəni məmə, “İəu u, Alfə mine Omekə.” Alfə u, in letə tətəhtul aupən e alfəbit rəha nəghatiən Kris, kəni Omekə u, in letə iətəm tatol naunun lan, təhmen e A mine Z e Inglis. § **1:9** Nitəni u Patmos, in ailən kəti isəu agın o ima Jon. * **1:10** Nian rəha İərmənig u, in Sante.

11 kəni nəuian u tətəni məmə, “Ətei rəkis e nauəuə natimnati min rəfin iətəm nateruh, kəni mahli=pən kəm niməfaki səpın. Nauəuə min u okəhuvən kəm Efəsis, kəni Smanə, kəni Perkaməm, kəni Tuatirə, mine Satis, mine Filitelfə, mine Laotisiə.”

12 Kəni əmeiko, iəkeirair məmə iəkeruh-to, məmə pəh tətəghati kəm iəu. Kəni nian iəmeirair, mafu nati kətətu-pəri lait lan, ilah səpın, kəmol e aiən u kol tətoraip-oraip, 13 kəni e nəlugi nati kətaharu-pəri lait min u lan, mafu suah kəti təhmen e Nəti İətəmimi,† rəhan napən təfəməh u təfəməh pəhriən. Kəni kəməlis mankilahan e kətəuti, kəmol e aiən u kol tətoraip-oraip.‡

14 Rəhn-kapə mine nəuanun tərüən tərüən təhmen e nəuauı nitəhi,§* kəni nəhmtin təhmen e nəmnami nigəm.†

15 Nəhlkin təhmen e prons,‡ iətəm kəmuvan e nigəm məmə otaiəh rəkis e namrəiən, mafəl iətəm təuvir, kəni uərisig ko, kərəpei məmə otəuvir mətoraip-oraip. Kəni nəuian iahgin təhmen e nitəhi asoli kəti tatitəgıt e nimas;

16 In tatos məhau ilah səpın e nəhlmin maru, konu nau kəti rəha nəluaginien in tasilə e nikalin pəti mil,§ tatsipən e nipəgnəuan, kəni iətəmi u təhagəhag mətasiə, təhmen e mitigar əpə e nərauiə.

† 1:13 Kitah kəuteruh nərgin u “Nəti İətəmimi” e nauəuə rəha Daniel (Dan 7:13), mine e nauəuə min rəha Matiu, Mak, Luk, Jon, Uək mine Ol Sam. ‡ 1:13 Napən əha kətən, in napən rəha pris asoli agin. İesu in rəhatah pris asoli agin. § 1:14 Nəghatiən Kris əhruahru tətəni məmə, “in tərüən tərüən təhmen e sno.” * 1:14 Dan 7:9 † 1:14 Esik 1:28 ‡ 1:15 Prons, in aiən kəti, kalə rəhan təhmen e kol. § 1:16 Hip 4:12; Jon 12:48

17 Nian iəmafı iətəmi əha, iəmeıuıu morin iəu əha e nəhlkın, təhmen əmə məmə iəmimis.* Mətəu in təmea=pa mek iəu e rəhan maru kəni məni məmə, “Səğiniən. İəu u, iəu iəmaupən matig, kəni iəu matol naunun ağın.

18 İəu u, İətəm Tətəmiəğəh.† İəmimis aupən, kəni mətəu eruh-to, iətəmiəğəh itulin! Kəni iəu iatos ki rəha Nımisian mine ki rəha Nəuan=pən.‡

19 “Tol lanəha, ətei rəkis nati nak iətəm nateruh, inu natimnati min rəha rəueıu, mine natimnati nəuvein min iətəm tətıva.

20 Mətəu iəkuahpik e nıpəti nati təməhluaiğ, u məhau min ilah səpın iətəm nəmeruh iatos e nəhlmək maru, mine nati kətaharu-pəri lait lan, ilah səpın, kəmol e aiən u kol tətoraip-oraip. Məhau min u ilah səpın, nıpətın u nagelo min rəha nıməfaki səpın. Konu nati kətaharu-pəri lait lan, ilah səpın, kəmol e kol, nıpətın u, nıməfaki min u ilah səpın.

2

Nəghatiən təmuvən kəm nəfaki min ikın Efəsis

1 “Ətei nauəuə u kəti tuvən o agelo* rəha nıməfaki e taun Efəsis, məni=pən məmə,

* **1:17** Dan 8:17; 10:15; Mat 17:6 † **1:18** Sam 42:2 ‡ **1:18** “İəu iatos ki rəha Nımisian mine ki rəha Nəuan=pən,” nıpətın u məmə iatos nepətiən o nahtıpəsigiən mine nerəhiən e ket rəha İma Nətəm Kəmoħmis İkin, kəni mol nətəmimi kəmoħmis ilah kotəmiəğəh min.

* **2:1** Nian iətəmi u tətəni “agelo,” nəmə təhro tətəghati e agelo pəhriən, uə nəmə təhro tətəghati e pastə rəha nıməfaki.

Nəghatiən u rəhan, iətəm tatos məhau səpın e nəhlmın maru† kəni mətaliuək e nəlugın e nati kətaharu-pəri lait lan,‡ u iətəm kəmol e aiən u kol tətoraip-oraip, kəni ilah səpın.

² İəu iəkəhrun rəhatəmah noliən mın. İəkəhrun nalkut pikiən o uək mın rəhatəmah, kəni məhrun mın məmə nautəhtul əskasık. İəkəhrun məmə itəmah nəsotagiəniən o nətəm kautol noliən tərəh. Nəmotakil nətəmimi mın u nətəm ilah kotəni məmə ilah aposil mın, mətəu səniəmə ilah aposil pəhriən mın, kəni nəmoteruh rəkis məmə ilah neiuə mın.

³ İəkəhrun mın məmə itəmah nautos nətəligiən əfəməh. Nərahien təmələs pau itəmah, mətəu nautəhtul əskasık o nərgək, məsotəpəouiən.

⁴ Mətəu iateh nıpəgnəmtin kəti əha ikin nəmotol, təsəhmenien e nəhmtək. Nəmotəpəh nolkeikeiən§ aupən rəhatəmah.

⁵ Nikitəmah təhti-to nolkeikeiən iətəm nəməutatig lan aupən. Otəuhlin itəmah, kəni motol natimnati mın u nəmautol aupən. Nəmə nəsotoliən, kəni iəkuva, mələs rəkis rəhatəmah nati kətaharu-pəri lait lan e nimein.

⁶ Mətəu nati kətiəh əha ikin, nautol təuvir. İtəmah nəkotəməki e noliən tərəh mın rəha nətəmimi rəha Nikoləs,* təhmen əmə lak, təhmen mə inu iatol mine.

⁷ İtəmah rəfin matəlgitəmah tatig. Otətəlig vivi,

† **2:1** Nəh 1:16 ‡ **2:1** Nəh 1:12-13 § **2:4** Jon 13:35; Jer 2:2-5 * **2:6** Nətəmimi rəha Nikoləs mın əha, kitah kəsotəhrun viviən natimnati tepət e lah uə rəhalah iətəmi asoli. İlah nətəmimi nəuvein rəha nıməfaki, mətəu ilah kautəni məmə kəhrun nəfakiən kəm narmi nati mın, konu kəhrun nit əpnəpiniən itəmi. İlah kautəni məmə noliən mın əha, təsərəkiniən narmitəmi.

kəni motəhrun nəghatiən mīn u iətəm Narmin Rəha Uhgīn tətəni=pinə kəm niməfaki mīn. Iətəm otol win e nəluaginian u, iəu iategəhan lan məmə in otun nəuanigi rəha nəmiəgəhian iətəm tatevia e nasumian rəha Uhgīn.”†

*Nəghatiən təmuvən
kəm nəfaki mīn ikīn Smanə*

⁸ Kəni in tətəghati əhanəh mətəni=pa kəm iəu məmə, “Ətei nauəuə kəti tuvən o agelo rəha niməfaki e taun Smanə, mənī=pən məmə,

Nəghatiən u rəhan, iətəm təmaupən matig, kəni in otol naunun agin. In təmimis kəni məmiəgəh mīn,‡ kəni in tətəni məmə,

⁹ Nətəm Smanə, iəkəhrun rəhatəmah nahməian. Iəkəhrun məmə itəmah nanrah mīn, mətəu səniəmə itəmah nanrah mīn pəhriən. ! Itəmah, rəhatəmah nautə tepət agin! Iəkəhrun məmə neiue mīn nəuvein nətəm kautəni nəghatiən mautauvlək e təmah lan, mətəni məmə ilah nətəm Isrel, mətəu kəpə.§ Rəhalah nimə rəha nuhapumian in nuhapumian rəha Setən əmə.*

¹⁰ Sotəginian e nahməian mīn iətəm otəsuvəhian kəhuva e təmah. Iətəni=pinə kəm təmah, məmə Setən otəpanəmki=pən itəmah

† **2:7** Jen 2:9; 3:22-24; Luk 23:43; Rom 5:12,18; 6:23; Nəh 22:2

‡ **2:8** Nəh 1:17-18 § **2:9** ?Nəghatiən u, “mətəni məmə ilah nətəm Isrel, mətəu kəpə,” niyətin nak? In tətəghati əhruahru nətəmi mīn u nəuaniləuis rəha Isrel. Mətəu nian Iesu tətəni məmə ilah səniəmə nətəm Isrel pəhriən, niyətin u məmə nətəmimi pəhriən rəha Uhgīn, inu, nətəmi kətəfaki kəm in, mətəu səniəmə “nəuaniləuis mīn rəfin rəha Isrel” u ilah nətəmimi mīn əhruahru rəha Uhgīn. (Kəl 6:15-16).

* **2:9** Jon 8:33-47

nəuvein e kaləpus məmə otek askəuvin nəhatətəian rəhatəmäh, kəni itəmäh onəkotatig e nahməian o nian ilah ten.† Otəhtul əskasik, nati əpnəpin nəmə itəmäh nəuvein okohmis, kəni iəu iəkəfinə rəhatəmäh nətəouiən, təhmen=pən əmə məmə kətəfəfau=pən e nati kəti e rəhn-kapə iətəm təmol win e naiuiən, kəni rəhatəmäh nətəouiən in nəmiəgəhiən itulin.

11 Itəmäh rəfin matəlgitəmäh tatig. Otətəlig vivi, kəni motəhrun nəghatiən min u iətəm Narmin Rəha Uhgın tətəni=pinə kəm niməfaki min. Nətəmimi okotol win e nəluəginian u, nian nımisiən tısımaru min muva, ko kəsəhmis minian. Inəha, okəsəhuvəniən e nəmnamı nigəm asoli, inu nımisiən tatol keiu.”‡

*Nəghatiən təmuvən kəm niməfaki min ikin
Perkaməm*

12 Kəni in tətəghati əhanəh mətəni=pa kəm iəu məmə, “Ətei nauəuə kəti tuvən o agelo rəha niməfaki e taun Perkaməm, məni=pən məmə,

Nəghatiən u rəhan, iətəm tatos nau rəha nəluəginian kəti iətəm tasilə e nəven pəti mil.§

13 İəkəhrun ikin nəutatig ikin. İkin əha, Setən tətəharəg, mətərməniğ ikin.* Mətəu itəmäh nautəhtul iəkis ohniəu. Nəməsotəuhlinian rəhatəmäh nəhatətəian lak. İmatəmäh Setən tətətig ikin, kəni kəmoəhamu rəhak iətəmimi Antipas, iətəm təməhtul əskasik o nəni

† 2:10 “Nian ten” nıpətin ko, məmə nian rəha nahməian otəkeikei mol naunun mətəu-inu Uhgın təməni lanəha. ‡ 2:11 Nəh

20:11-15; 21:8 § 2:12 Nəh 1:16 * 2:13 İətəmi asoli rəha Rom, kətəni məmə Empərə, in təhmen e kig asoli kəti. Nətəmimi tətət tətət kəutəfaki kəm in əha Perkaməm.

pətigəmiən iəu. Nati əpnapin məmə nian əha təmiəkis pau o təmah, mətəu itəmah nəmotəhatətə əskasik lak.

¹⁴ Mətəu in əmə ko, iateh nıpəgnəmtin min nəuvein iətəm itəmah nautol iətəm təsəhruahruian e nəhmtək. Itəmah nəuvein u ko ikin ko, nəutəgətun nətəmiimi ko ikin ko məmə okotos nəgətuniən rəha Paləm. Paləm u, in təmol suaru kəm Kig Palək məmə in otəfən-əfən kəm nətəm Isrel, kəni pəh ilah kotol noliən tərəh, mautun nauəniən iətəm kəmöl sakrifais lan tatuvən kəm narmi nati iətəm kəmisikəuvin e nigı, kəni mautit əpnapin ilah min.†

¹⁵ Kəni e noliən kətiəh əmə ilah nətəm Isrel min əha, itəmah nəuvein u ikin nautohtəu=pən nəghatiən rəha nətəmiimi rəha Nikoləs.‡

¹⁶ ! Tol lanəha, onəkotəkeiki motəuhlin uəhai əmə nətəligiən rəhatəmah e noliən tərəh min rəhatəmah! Nəmə nəstoliən, otəsuvəhiən oiəkuvnə o təmah, kəni iakoh nətəmiimi min ko, kəni mətei ilah e nau rəha nəluəginiən iətəm tatsi=pən e nıpəgnəuak.

¹⁷ Itəmah rəfin matəlgitəmah tatig. Otətəlig vivi, kəni motəhrun nəghatiən min u iətəm Narmın Rəha Uhgın tətəni=pinə kəm niməfaki min. Iətəmiimi iətəm tatol win e nəluəginiən, iəu iəkəfən nauəniən oneuən u mana§ kəm in. Oiəkəfən min kəpiel ruən kəti kəm in, iətəm kəmətei=pən nərgin vi lan, kəni in pişin əmə kəha iətəm otos, təhrun nərgin.”

Nəghatiən təmuvən

† 2:14 Nam 22-24; 25:1-2; 31:16 ‡ 2:15 Afin-to futnot e Nəh 2:6.

§ 2:17 Jon 6:31-33,35,48,51

kəm nəfaki min ikin Tuatirə

¹⁸ Kəni in tətəghati əhanəh mətəni=pa kəm iəu məmə, “Ətei nauəuə kəti tuvən o agelo rəha niməfaki e taun Tuatirə, məni=pən məmə,

Nəghatiən u, in nəghatiən rəha Nəti Uhgın. Nəhmtin təhmen e nəmnamı nigəm, mine nəhlkin təhmen e prons* iətəm tətoraip-oraip.† Tətəni məmə,

¹⁹ Inəhrun rəkis noliən min rəhatəmah, nətəm Tuatirə. İəkəhrun rəhatəmah nolkeikeiən mine nəhatətəiən, mine nasiruiən e nətəmimi, kəni iəkəhrun min məmə nətəligiən rəhatəmah təfəməh o nəhtul əskəsikiən. İəkəhrun məmə noliən min rəhatəmah nautol u rəueiu, təuvir mapirəkis agın noliən min rəhatəmah aupən.

²⁰ Mətəu iateh nıpəgnəmtin kəti əha ikin nautol iətəm təsəhruahruian e nəhmtək. İtəmah nauteğəhan e noliən rəha pətan əha iətəm təhmen e pətan aupən u, Jesepel.‡ In tətəni məmə in iəni kəti, mətəu nəgətuniən rəhan tatit rah rəhak min noluək, matol məmə ilah kautit əpnəpın ilah min, kəni mautun nauəniən u iətəm katol sakrifais lan kəm narmi nati iətəm kəmisikəuvin e nigı.

²¹ İəmətəhtahnin pətan əha məmə in otəuhlin rəhan noliən rəha nitəu=pən əpnəpiniən nəman, mətəu in təpəh.

* **2:18** Prons, in aiən kəti, mətəu rəhan kalə təhmen e kol. † **2:18** Dan 10:6; Nəh 1:14-15 ‡ **2:20** Jesepel u aupən, in pətan rəha Kig Ehap (1King 21:25-26). In təmit nətəmimi e suaru kəti məmə okotol sakrifais kəm narmın nati min, kəni motohtəu=pən noliən rəha nit əpnəpın nəman mine nıpətan. Pətan kəti rəha Tuatirə təmol noliən əha, kəni Jon tətəni lan məmə Jesepel. Nəmə təhro noliən rəhan təhmen e Nikoləs iətəm təməni e Nəh 2:6,15.

²² Tol lanəha, rəueiu əha, iəkol in timis pik e rəhan pet. Kəni nətəmimi mın u nətəm kəmotit əpnəpın ilah mın, ilah Jesepel u, nəmə ilah kəsotəuhliniən ilah e nosiən noliən rəha pətan əha, oiəkol ilah mın kotətəu tərəh pik, kəni misuə e lah e pet u rəha nahməiən.

²³ Kəni oiəkau kətiəh əmə e nenətin mın, moh ilah kohmis. § Tol lanəha, kəni niməfaki mın rəfin okotəhrun məmə iəu əmə u, iəkəhrun nətəligiən mın rəha nətəmimi, mine nıkilah. Kəni iəu iəkəfinə nətəouiən rəhatəmah tətəu=pən əmə rəhatəmah noliən mın iətəm nəmautol.*

²⁴ Mətəu itəmah u, nətəm Tuatirə nətəm nəməsotosiən o nəgətun mın rəha Jesepel əha, iətəghati kəm təmah rəueiu. Iəkəhrun məmə itəmah nəməsotosiən natimnati iətəm kəni məmə nati ağın mın rəha Setən iətəm tətəhluaig e nəmtahn. İəsələhu-pəniən nati figəm kəti mın kəm təmah, mətəu iəkolkeikei məmə nəkotol nati kətiəh əmə, inko,

²⁵ otaskəlim tiəkis əmə e nati iətəm ninotos rəkis, mətəuarus iəu iəkıtəlig=pa.

²⁶⁻²⁷ İətəm tatol win e nəluaginiən u, kəni tətəhtul əskasik o noliən nəuiak, matuvən, matuvən mətəuarus naunun, kəni iəu iəkəfən nepətiən u kəm in, iətəm rəhak tatə təməfa kəm iəu, məmə in otarmənig e kəntri pisin pisin mın. Kəni in otos rəhan neim iətəm in nəmtətiən rəha nərgin asoli rəhan, kəmol e aiən, kəni in otatgəhli-atgəhli nətəm e nəhue niftəni, təhmen=pən əmə məmə aiən iətəm təmohaplis-

§ 2:23 Nəghatiən u “nenətin mın” tətəgətun nətəmimi u kəutohtəu=pən in. * 2:23 Jer 17:10

ohaplis sospən kəmol e nəriəpīg.

²⁸ Kəni iəu iəkəfinə mīn məhau u fətukai kəm in.†

²⁹ Itəmah rəfin matəlgitəmah tatig. Otətəlig vivi, kəni motəhrun nəghatiən mīn u iətəm Narmīn Rəha Uhgīn tətəni=pīnə kəm niməfaki mīn.

3

*Nəghatiən təmuvən
kəm nəfaki mīn ikīn Satis*

¹ “Ətei nauəuə kəti tuvən o agelo rəha niməfaki e taun u Satis, mənī=pən məmə,

Nəghatiən u rəhan, iətəm tatos narmīn rəha Uhgīn ilah səpīn,* kəni matos mīn məhau səpīn.† Nəghatiən u rəhan iətəm tətəni=pīnə kəm təmah məmə,

Iəkəhrun rəhatəmah nolīən mīn. Iəkəhrun məmə kətəni məmə itəmah nautəmiəgəh, mətəu kəpə, itəmah nīnohmīs rəkīs.

² ! Otair-tə! Nolīən təuvīr mīn rəhatəmah nəmautol aupən, otəsuvəhiən tikə agīn. Mətəu itəmah nəkotəkeikei motalkut məmə onəkotəfəri mīn nolīən rəhatəmah, motol tuva məskasik, mətəu-inu rəhatəmah nolīən təuvīr mīn iətəm təhruahru e nəhmti Uhgīn, iəseh əhanəhiən kəti iətəm nəmotol məhuvən motol naunun lan.

³ Tol lanəha, nikitəmah təhti nəghatiən iətəm nəmos, kəni mautətəu aupən. Otol, kəni motəuhlin itəmah. Mətəu nəmə nəkotapīli alu, oiəkiet pətīgəm o təmah təhmen e iakləh, kəni itəmah ko nəsotəhruniən məmə nian nak iəkuvnə o təmah.

† 2:28 Nəh 22:16 * 3:1 Afīn-to futnot e Nəh 1:4 † 3:1 Nəh 1:16

4 Mətəu itəmah nəuan nəuvein əmə ko Satis, iətəm kəməsotoliən napən rəhalah tamikmik. İlah kotəhruahru, motəhmen o naliuəkiən itəmah min iəu e napən ruən.‡

5 İətəm in otol win e nəluəginian, in otuvən lanəha e napən ruən. Kəni ko iəsafəl rəkisiən nərgin e nauəuə rəha nəmiəgəhiən, kəni iəu iəkəni pətigəm nərgin e nəhmti rəhak Tatə mine rəhan nagelo min, məmə in rəhak əhruahru iətəmimi.§

6 İtəmah rəfin matəlgitəmah tatig. Otətəlig vivi, kəni motəhrun nəghatiən min u iətəm Narmin Rəha Uhgın tətəni=pinə kəm niməfaki min.”

*Nəghatiən təmuvən
kəm nəfaki min ikin Filitelfiə*

7 “Ətei nauəuə kəti tuvən o agelo rəha niməfaki e taun Filitelfiə, məni=pən məmə,

Nəghatiən u rəhan, İətəm Tasim, kəni in Nipəhriəniən. Kəni in tatos ki rəha Tefit u aupən.* Nəmə in terəh e doə kəti, kəni ko iətəmi kəti təsahtipəsigiən. Kəni nəmə in tahtipəsig e doə kəti, kəni ko iətəmi kəti təserəhiən lan.† Nəghatiən u rəhan iətəm in tətəni=pinə kəm təmah məmə,

8 İəkəhrun rəhatəmah noliən min, nətəm Filitelfiə. İəkəhrun məmə rəhatəmah nəsanəniən in nəuan nəuvətın əmə, mətəu itəmah nəmautol nəuiak məsotəpəhiən, kəni məsotəhluaigian

‡ 3:4 E fes u, “napən” tətəgətun noliən min rəhalah. § 3:5 Mat 10:32; Luk 12:8; Mak 8:38; Luk 9:26; 1Jon 2:23 * 3:7 “Ki rəha Tefit” u, tətəgətun=pən nepətiən iətəm otos e Jerusiləm vi. In ko, in tatos nepətiən məmə oterəh kəni mahtipəsig e iətəmi kəti iətəm tatuvən imə; Nəh 1:18. † 3:7 Aes 22:22

məmə rəhak u itəmah. Oteruh-to. İəmerəh e doə o təmah. Ko iətəmi kəti təsahtipəsigiən.

⁹ Oteruh-to. Nətəmimi mın ko e Nuha-puminiən rəha Setən, ilah kautəni məmə ilah nətəm Isrel, mətəu kəpə. İlah neiuə mın.‡ Oteruh-to. Oiakol ilah kəhuva motasiəulin-pinə e nəhkiilah e nisiaiən, kəni okotəni məmə niphəriənien iəu iəkolkeikei itəmah.§

¹⁰ İəmənı=pinə kəm təmah məmə itəmah onəkotos nətəligiən əfəməh o nəhtul əskasikiən, təhmen əmə lak, kəni itəmah nəmautol rəhak nəghatiən.* O nati u, iəu oiekəpali vivi o təmah e nian iətəm nərahien otəsuvəhien tuva e nəhue niftəni mın rəfin,† məmə otek askəuvin-to nətəmimi rəha nəhue niftəni.

¹¹ Otəsuvəhien iəkuva. Otəskəlim iəkis natim-nati mın iətəm itəmah ninotos rəkis, məmə iətəmi kəti otəsosiən rəham nətəouiən‡ iətəm ninol win rəkis lan.

¹² İətəm otol win e nəluaginiən, kəni iəu oiakol

‡ **3:9** Nəghatiən u “kautəni məmə ilah nətəm Isrel, mətəu kəpə,” in tətəghati əhruahru e nətəmi mın u nəuaniləuis rəha Isrel mın. Mətəu nian İesu tətəni məmə ilah səniəmə nətəm Isrel pəhriən, niphətin ko məmə nətəmimi pəhriən rəha Uhgın, inu, nətəm kəutəfaki kəm in. Mətəu səniəmə nəuaniləuis rəha Isrel u ilah nətəmimi mın əhruahru rəha Uhgın (Kəl 6:15-16). § **3:9** Jon 8:44; Nəh 2:9 * **3:10** Hip 12:1-3 † **3:10** Jon 17:15 ‡ **3:11** “Nətəouiən” əha, tətəghati lan, in kəfəfau kəti kəmol e nimali nigı, uə narmi nimali nigı kəmol e kol, kəni kətəfəfau=pən e rəhn-kapə iətəm təmol win e naiuiən. Kəni Kristo otəfəfau=pinə kəfəfau e rəhn-kapə iətəmimi o rəhan nəhtul əskasikiən. İətəmimi u otəkeikei mateh vivi o nətəmi mın ko nətəm kotolkeikei məmə okotos rəkis ohni. Inu, in nəghatiən əuhlin məmə ilah okəsotəpəhien nəhtul əskasikiən məmə ilah okəsotəmkarəpəien e nətəouiən rəhalah, inu, nəmiəghien itulin ilah Kristo.

in təhmen e niği asoli kəti iətəm tətəruəsan Nimə Rəha Uhgın rəhak. Kəni in ko təsietian e Nimə əha nian kəti. Kəni iəu, iəkətei=pən nərgi Uhgın rəhak lan, mine nərgi taun rəha Uhgın rəhak lan. Taun u, in Jerusiləm vi, iətəm Uhgın rəhak otahli=pa, otisi-pəri e negəu e neai, meiuaiu=pa. Kəni iəu oiəkətei=pən min nərgək vi e iətəmi u.

¹³ Itəmah rəfin matəlgitəmah tatig. Otətəlig vivi, kəni motəhrun nəghatian min u iətəm Narmın Rəha Uhgın tətəni=pinə kəm niməfaki min.”

Nəghatian təmuvən

kəm nəfaki min ikin Laotisiə

¹⁴ “Ətei nauəuə kəti tuvən o agelo rəha niməfaki e taun Laotisiə, mənəi=pən məmə,

! Nəghatian u rəhan, iətəm kətəni məmə in Nipəhriəniən! In ko, in iətəm kəhrun narəriəiən lan məmə tətəhtul pətigəm o nəni pətigəmiən nipəhriəniən əmə, kəni in nəukəti natimnati rəfin iətəm Uhgın təmol. § * Nəghatian u rəhan iətəm in tətəni=pinə kəm təmah məmə,

¹⁵ İəkəhrun rəhatəmah nolien min, nətəm Laotisiə. İəkəhrun məmə nəmiəgəhiən rəhatəmah təhmen e nəhu iətəm tareuən əmə. Təuvir məmə onəkotəhtul əmə e kətiəh, onəkotətpu uə onəkotəpiəpi.

¹⁶ Itəmah nəutəhtul əmə e nəlugin, nəkotəreuan əmə — nəsotəpiəpiəniən məsotətpuəniən — tol lanəha, oiəkəgəh rəkis e təmah rəueiu,

§ 3:14 “Nəukəti natimnati rəfin iətəm Uhgın təmol,” nipətin keiu e nəghatian Kris. İesu in Nəukətin, nipətin ko, in təmol natimnati rəfin; kəni in min in İərməniğ e natimnati rəfin. * 3:14 Jon 1:1-3; Kol 1:16; Nəh 1:17

17 mətəu-inu itəmah nəkotəni məmə, 'Rəhatimah nautə tepət, iautos məni asoli, rəhatimah nəmiəgəhiən təuvir, natimnati rəfin tatig, kəni nati kəti təsikəiən o timah.' Mətəu itəmah nəkotəruru məmə itəmah ninotatig rəkis e nərahiən; nətəmimi okotasəkəhruin o təmah; rəhatəmah nautə tikə ağin; nəhmtitəmah təpis; kəni nəutaiu piəpiə əmə.†

18 O nati u, iətəni=pinə əhruahru kəm təmah, təuvir məmə onəkotos nəhmti aiən u kol tətoraip-oraip ohniəu, iətəm kəmuvan e nigəm tus rəkis namrəiən lan,‡ kəni pəh itəmah, rəhatəmah nautə otepət. Kəni onəkotos nəhmtin min napən ruən o nuvəniən lan, məmə onəkotəuveg nipətitəmah ko, iətəm tol naulisiən. Kəni mautos nəhmtin min mərsin ohniəu, motol=pən e nəhmtitəmah, məmə nəhmtitəmah otəhlan, nəkoteruh vivi nati lan.

19 Nətəmimi min ko rəfin nətəm iəkolkeikei pik ilah, iəu iətəghati əskasik kəm lah mətəgəu əhruahru ilah. Tol lanəha, təuvir məmə nikitəmah otimis=pa lak, kəni motəuhlin=pa e noliən tərəh min rəhatəmah.

20 ! Otətəlig-to! Iəu iətəhtul e namtiəluə, mətəhti-əhti doə o nuvnəiən imə. Nəmə iətəmi kəti tətəu nəuiak kəni terəh e doə, kəni iəkuvən imə kəni mauən itimlau min.

21 Iəu iəmol win e nəluəginiən kəni mətəharəg-pəri itimlau rəhak Tatə e rəhan jeə, mətəuarməniğ. Kəni e noliən kətiəh əmə, iətəmi otol win e nəluəginiən, iəu iəkegəhan məmə otəharəg itimlau min e rəhak jeə, mətəuarməniğ

† **3:17** Jon tətəni nəghatiən əuhlin u nipətin təni məmə, e nəhmti Uhgın, nəmiəgəhiən rəhalah təsəhruahruin məsəhmenian.

‡ **3:18** Job 23:10; Mal 3:2-3; 1Pitə 1:6-9

itımlau mın.

²² Itəmah rəfin matəlgitəmah tatig. Otətəlig vivi, kəni motəhrun nəghatiən mın u iətəm Narmın Rəha Uhgın tətəni=pınə kəm niməfaki mın.”

4

Nəfakiən e negəu e neai

¹ !Uərisig e natimnati mın u, iəməsəl=pən əha, kəni mafu doə kəti təmerəh=pən əpəha e neai! Kəni nəuiən kətiəh əmə iətəm iəmətəu aupən, inko iətəm in iahgin iahgin təhmen əmə e təui, tinatəghati mın kəm iəu, kəni tətəni=pa məmə, “Əri-to muva ikinu, iəkəgətun ik e natimnati mın u, iətəm okəpanol.”

² E nian kətiəh əmə, nəsanəniən rəha Narmın Rəha Uhgın təmol kəm iəu, kəni iəkəsəl=pən əpəha aupən mafu kig, tətəharəg-pəri e rəhan jeə, mətərmənig e negəu e neai.*

³ Kəni iətəmi tətəharəg ikın əha, iəmeruh in təuvir matəlu, mətoraip-oraip, təhmen e kəpiel təuvir keiu nərgilau ko jaspə mine kanilian. Kəni mərai-mərai kəti təmuvən mitəlau e jeə rəhan, kəni mərai-mərai əha tətəsiə təhagəhag təhmen e kəpiel təuvir kəti u, emirəl.†

⁴ Kəni mitəlau e jeə asoli rəha kig əha, jeə nəuvein mın ilah tuenti-fo, kautəhtul, kəni nətəmi asoli mın nətəm kəmotəhuitən, ilah tuenti-fo, kəutəharəg-pəri e jeə. Kəməhuvən e napən ruən, kəni

* **4:2** Esik 1:26-28 † **4:3** Jaspə nəmə təhro in kəpiel əmehmtə, kəni kanilian nəmə təhro in kəpiel ərarəuv. Emirəl mın əha, kəpiel əmehmtə mın. Kitah kotəruu əhruahru kalə rəhalah iətəm in tətəni, mətəu nati nak iətəm Jon təmeruh, inko, kalə təuvir mın, kotəuvir, mautoraip-oraip.

motəfəfau e hat mın rəha nisialən, iətəm kəmol e aian u kol tətoraip-oraip.

⁵ Kəni ikin əha, jeə rəha kig tətətig ikin, tətoraip, kəni kaluəluə titatiperəh matiet ikin. Aupən e jeə rəha kig, nəuanisiə ilah səpin kautohuəu. Inəha, narmın rəha Uhgın ilah səpin.‡

⁶ Kəni ikin əha aupən e jeə rəha kig, nati kəti mın əha ikin təhmen e nitəhi, mətəu təhmen e kilas, iətəm tatəlu, mətəoraip-oraip.

E nəlugın ikin əha, kəni titəlau e jeə rəha kig u, nati nəuvein əha ikin, ilah kuvət, iətəm kautəmiəgəh, kautəhtul. Kəni nəhmtilah tepət tepət, tatəpeir=pən əmə e nərfilah mine nəmtahlah mine.

⁷ In aupən, təhmen e laion, kəni iətəm tol keiu lan, təhmen e kau iərman nahgin tepət, kəni iətəm tatol kisil lan, rəhn-kapə təhmen e iətəmiimi, kəni iətəm tatol kuvət lan, təhmen e məlikim iətəm tatiuvig.

⁸ Nati mın əha iətəm kautəmiəgəh, ilah kuvət, mətəu nıməlməlah kətiəh kətiəh ilah sikis, kəni nəhmtilah tirəuei əpnəpin əmə ilah, muvən əpəha e nəve nıməlməlah ləhtəni ikin mine. Nian rəfin ilah kəutani nəpuən lapin mine lənian, məsotəmeigian, kəutani məmə:

“!İərməniğ Uhgın Nahgin Tepət Pık Agin
in tasim, tasim, tasim pık agin,
iətəm in tətətig rəueiu,
təmətatig itulin,
otəpanatig itulin!”§

⁹ Kəni nati mın kəha u kautəmiəgəh, kautəni nıpəhriənian e nepətiən rəha Uhgın, kəni mautəfən

‡ 4:5 Afın-to futnot e Nəh 1:4. § 4:8 Eks 3:14

nisiaiən kəm in, kəni mautəni tagkiu kəm kig iətəm tətəharəg-pəri e rəhan jeə, mətarmənig, mətatig itulın, naunun tikə.

¹⁰ Kəni nian nati mın kəha u kəutəmiəgəh kautol lanəha, kəni nətəmi asoli nətəm kəmotəhuitən, ilah tuenti-fo, koteiuaiu mautisin nəulilah kəm in, iətəm tətəharəg-pəri e rəhan jeə, mətarmənig, kəni mautəfaki kəm in iətəm tətətatig itulın, naunun tikə. İlah kəutisin nəulilah kəm in, kəni niyənəgilah təou niftəni, kəni ilah kautəpeg rəkis rəhalah kəfəfau mın rəha nisaiəni, kəni mautəlin aupaən e rəhan jeə, kəni mautəni məmə,

¹¹ “Rəhatimah İərmənig Uhgın,

İk nəkəhruahru, məhmen ağin məmə onəkös nəni-viviən rəfin,

mine nisaiəni rəfin,

mine nəsanəniən rəfin,

mətəu-inu ik nəmol natimnati rəfin.

İk nəmol ilah mətəu-inu ik nəmolkeikei məmə ilah okotatig.

Kəni mətəu-inu ik nəmolkeikei lanəha lan, ilah kəutatig əhanəh.”

5

*Nəti sipsip təmuahru
e nauəuə iətəm kəmaiu-aiu*

¹ Kəni əmeiko, iəmafı kig tətəharəg-pəri e rəhan jeə, kəni matos nauəuə kəti e nəhlmin maru iətəm kəmaiu-aiu, kəni nauəuə ko kəmətəi=pən nati e

nıkalın pəti mil, kəni kəmaiu-aiu kuvan-ərain kau səpın məmə otaskəlim tiəkis.*

² Kəni iəmeruh agelo əsanən kəti tətəgət əfəmäh mətəni pətigəm məmə, “? Pəh u in təhmen məhruahru məmə otoh rəkis nati iətəm kəmuvan-ərain e nauəuə u lan, kəni migaru lan?”

³ Mətəu iətəmimi kəti tikə u ilis e negəu e neai, uə ləhtəni e nəhue niftəni, uə niki niftəni, kəti ko in təsəhruahruian o nigaruiən e nauəuə u, mafin.

⁴ Kəni iəmətəsək mətəsək, mətəu-inu kəsehian iətəmimi kəti iətəm təhmen məhruahru o nigaruiən e nauəuə u mafin.

⁵ Kəni eldə asoli min u kəti iəhuitən təni=pa kəm iəu məmə, “!Sasəkiən! Məsəl=pən-to meruh, Laion rəha Nəuaniləuis rəha Juta,† in nəukəti Tefit,‡ in tinol win rəkis e nəluəginian rəhan. Tol lanəha, in təhruahru agin o nigaruiən e nauəuə kəha, kəni meatuv rəkis nati əha ilah səpın iətəm kəmuvan-ərain lan.”

⁶ Kəni əmeiko iəkafu Nəti Sipsip, tətəhtul əpəha e nəlugin e jeə rəha kig mine nati kuvət u kəutəmiəgəh mine nətəmi asoli min nətəm kəmotəhuitən. Nəti Sipsip u, nəkafu məmə kəmoəhamu rəkis. Kəni rəhnəpati ilah səpın,§ kəni nəhmtin ilah səpın min, ilah kəha, kəutəhtul o narmin rəha Uhgın ilah səpın iətəm təmahli pətigəm ilah kəhuvən e nəhue niftəni.

⁷ Nəti Sipsip əha, təmuvən meapən mos rəkis

* **5:1** E nian əha, nauəuə rəfin kəmaiu-aiu. Kotos mapepe əfəmäh kəti kəni kaiu-aiu. Kəni nəmə iətəmi asoli kəti tolkeikei məmə nətəmimi əpnəpın əmə okəsotafinian, kəni in tuvan-ərain=pən nati kəti e nififin, məmə taskəlim tiəkis mapepe. † **5:5** Jen 49:9-10

‡ **5:5** Aes 11:1 § **5:6** Afın-to futnot e Nəh 1:4

nauəuə u e rəhn maru kig iətəm tətəharəg-pəri e rəhan jeə.

⁸ Kəni nian in tinaskəlīm nauəuə kəha, kəni nati mīn əha u kəutəmiəgəh ilah kuvət, mīne nətəmi asoli nətəm kəmotos nəhuitən ilah tuenti-fo, ilah kəutasiəulīn nəulilah o Nəti Sipsip, moteiuaiu, nīpənəgilah tatek niftəni. Ilah rəfin kautos hap* mīn mīne pəsin mīn iətəm kəmol e aiən u kol tətoraip-oraip, tərīauəh e nati pien-pien mīn iətəm nəmiəvīn təuvīr. Kəni nati pien-pien u, in təhmen e nəfakiən mīn rəha nətəmimi rəha Uhgīn.†

⁹ Kəni nati mīn kəha kautəmiəgəh ilah kuvət mīne nətəmi asoli nətəm kəmotəhuitən, kəmautani nəpuən vi kəti məmə,

“Ik nəkəhruahru, məhmen agīn o nələsiən nauəuə u,
kəni meatuv rəkis nati mīn iətəm kəmuvan-ərain lan,

mətəu-inu kəmohamu ik,
kəni məmos nəhmti nətəmimi e nīram məmə ilah rəha Uhgīn.

Kəni ilah kəmotsi=pən e nəuaniləuis mīn rəfin,
mīne nəghatiən mīn rəfin,
mīne nītəni mīne rəfin,
mīne nətəmi nīlosilah tol pīsin pīsin mīn,

¹⁰ kəni nəmol ilah kotatīg ahgəl rəhan narmənīgīən,

kəni ilah rəham pris mīn,
kautol uək rəha Uhgīn rəhatimah.
Ilah okotarmənīg e nəhue nītəni.”

¹¹ Kəni iəkəsal-pen mīn mafu, kəni mətəu mīn nəuia nagelo mīn tepət tepət, ko kəruru nafiniən.

* **5:8** “Hap,” in nati kəti katoh tətani nəpuən, təhmen e kitar.

† **5:8** Sam 141:2

Kəmotəhtul, motitəlau e jeə rəha kig, mine nati min iətəm kəutəmiəgəh, mine nətəmi asoli min nətəm kəmotəhuitən.

¹² Kəni ilah kəutani əfəməh nəpuən məmə:
 “!Nəti Sipsip iətəm kəmoḥamu,
 in təhruahru məhmen aḡin məmə kotəni-vivi in,
 mətəu-inu tatos rəfin nəsanəniən,
 mine nautə, mine neinatigian,
 mine nahgin, mine nepətiən əhagəhag!
 !Təuvir aḡin məmə kautisiai in!”

¹³ Kəni iəmətəu min natimnati rəfin iətəm Uḡin təmol e negəu e neai, mine nəhue niftəni, mine Ima Nətəm Kəmoḥmis Ikin, mine e niki nitəhi, mine natimnati min rəfin iətəm kautatig e lah, ilah rəfin kautəni məmə:

“Pəh nəni-viviən mine nisaiən tatuvən o kig iətəm tətəharəg-pəri e rəhan jeə mine Nəti Sipsip, mətəu-inu in tatos nepətiən əhagəhag mine narməniḡian.

!Pəh nəni-viviən mine nisaiən tuvən o lau, kəni tatuvən, matuvən, matuvən, naunun tikə!”

¹⁴ Kəni nati min kəha ilah kuvət u kəutəmiəgəh, kotəni məmə, “!Əuəh!” kəni nətəmi asoli min nətəm kəmotəhuitən kotisin nəulilah ohni, məuteiuaiu, nipənəḡilah tatek niftəni, məutəfaki kəm in.

6

Nəti Sipsip təmatḡəhli nati iətəm kəmuvan-ərain e nauəuə iətəm kəmai-u-aiu lan

¹ Kəni iəmeruh Nəti Sipsip nian in təmatḡəhli rəkis nati kəti iətəm kəmuvan-ərain e nauəuə kəmai-u-aiu lan. Kəni əmeiko, nati kəutəmiəgəh u kəti ilah kuvət tagət əfəməh e nəuian kəti təhmen e kaluəluə, məmə, “!Va-to!”

² İəkəsal-pəri mafu əhos kəruən kəti. İətəm tətəsüə lan tətələs nifagə, kəni kəməfəfau=pən e hat rəha nisiaiən kəm in, təhmen e hat rəha iətəm tinol win rəkis e nəluaginian. In təmaiu matuvən təhmen e iətəm təmol win e nəluaginian, kəni matuvən mın məmə otol mın win.

³ Nian Nəti Sipsip təmatgəhli rəkis nati tatol keiu lan, iətəm kəmuvan-ərain nauəuə lan, kəni iəmətəu nati miəgəh u iətəm tatol keiu lan təni məmə, “!Va-to!”

⁴ Kəni əhos pisin kəti mın iətəm tərəuvarəuv təhmen e nirə, təmaiu muva. İətəmi tətəsüə lan, kəməfən nisə asoli rəha nəluaginian kəm in. Kəni Uhgın təmegəhan=pən e nepətiən məmə otos rəkis nəməlinuiən iətəm tətətiğ e nəhue niftəni, məmə nətəmimi kəutəluagin əmə mautohamu ohamu ilah mın ikın mın rəfin.

⁵ Kəni nian Nəti Sipsip təmatgəhli rəkis nati tatol kisil lan, kəni iəkətəu nati miəgəh iətəm tatol kisil lan, təni məmə, “!Va-to!” Kəni iəkəsal-pəri mafu əhos kapın kəti. İətəm tətəsüə lan tətələs skel* kəti.

⁶ Konu iəmətəu nəuiən kəti tatsi=pən e nəlugin e nati kəutəmiəgəh mın ilah kuvət, mətəni məmə, “Uvən, kəmegəhan lam məmə nəkəhrun nosiən nəumis e nitəni mın, kəni ilah okotəkeikei motərəkin məni asoli o nosiən nəuəniən nəuan nəuəvetin əmə. Mətəu onəsərəkinian nəukəti nigil olif mın iətəm katol oiel e nəuan, kəni nəsərəkinian nəukəti niləuis u krep iətəm katol wain lan.”

⁷ Nian Nəti Sipsip təmatgəhli rəkis nati tatol kuvət lan, iətəm kəmuvan-ərain nauəuə lan, kəni

* **6:5** E nian rəha nəumis, kəni nətəmimi kotakil natimnati o nəuəriən nəuəniən.

iəkətəu nati miəgəh iətəm tatol kuvət lan, tətəni məmə, “!Va-to!”

⁸ ! Kəni iəkəsəl-pəri mafu əhos kəhmtau kəti! İətəm tətəsuə lan, nərgin u Nimişian, ilau iətəmimi kəti, nərgin u, Nəuanpən tatuərisig lan mətian. Kəmuos nepətian məmə okohamu nətəmimi e nau mine nəumis mine nimişian mine nati miəgəh arpın mın. Kəmuos nepətian lanəha, təhmen e nəven nəhue niftəni kətiəh, muəpəh əmə nəuветin kisil.

⁹ Kəni nian Nəti Sipsip təmatgəhli rəkis nati tatol faif iətəm kəmuvan-ərain nauəuə lan, iəkəsəl=pən əpəha e nəve oltə,[†] ləhtəni ikin, mafu nətəm kəmo hamu ilah mətəu-inu ilah kəmotəhtul əskasik o nəni pətiğəmiən nəghatian rəha Uhgın.

¹⁰ İlah kəutauin əfəməh mautəni=pən kəm Uhgın məmə, “Ik nəkarmənig e natimnati rəfin, ik nəkasim, kəni ik nıpəhrıənıən. ?O nəhgın mine kəni ik onəkələhu nəghatian məmə nətəmimi rəha nəhue niftəni kəmotol tərəh, kəni mol nalpiniən kəm lah o nati iətəm kəmotol e timah? ?Onəhgın nəkalpın nitai nıratimah e nətəmi mın əha?”

¹¹ Kəmotəni lanəha, kəni kəməfən napən ruən kəm lah rəfin. Mətəu kəməni=pən kəm lah məmə okotəmeig mın nəuan nəuветin əmə mətəuarus nəmpə apiəpiə rəha pialah mın mine nəuvinilah mın, otuva pipim məhmen. Pialah mın mine nəuvinilah mın u, nətəmimi mın rəha İesu, nətəm okəpanohamu ilah o rəhalah nəhatətəian.

[†] **6:9** Oltə u, in tepil kəti tətəhtul əpəha e Nımə Rəha Uhgın, kəni katol sakrifais mın ikin. Kəni nətəmi mın u, nəmə təhro ilah kotəhmen əhruahru e sakrifais kəti iətəm tatuvən o Uhgın.

12 Kəni nian Nəti Sipsip təmatgəhli rəkis nati tatol sikis iətəm kəmuvan-ərain nauəuə lan, kəni əmeiko, nəmig asoli kəti təməlauəl. Mitigar təmapinəpu ağin, kəni məuig təmərarəuv ağin təhmen e nırə.‡

13 Kəni məhau mın əpəha ilis e neai kəmotəmei=pən e nəhue nıftəni, təhmen e nəua niği iətəm nımətəgi asoli təmarıgrıg e nəuan pıkis tımərəgrəg.

14 Kəni neai təmikə təhmen e napən kəmaiu-aiu kələs kəgım.§ Kəni nıtəuət mın mine nıftəni mın kəmotəgım e nımeilah mın.

15 Kəni nətəmimi rəfin ağin, inu kig mın rəha nəhue nıftəni mine iərmənıg mın, nətəmi asoli mın rəha soldia mın, nətəmi rəhalah nautə tepət, mine nətəmi kautos nepətian, mine slef mın rəfin, mine nətəmi səniəmə slef mın, ilah rəfin kəmotəhluaig e nıpəg kəpiel asoli mın, mine nıkalı kəpiel asoli mın, mine nıkalı kəpiel mın əpəha e nıkalkalı nıtəuət asoli mın.*

16 Kəni ilah kəmotasək əfəməh=pən o nıtəuət mın mine kəpiel asoli mın məmə, “Okotəmei, motoh-ərain itimah, motəhluaig e tımah o nəhmti kig u iətəm tətəharəg-pəri e rəhan jeə, mine o niəməha rəha Nəti Sipsip,†

17 mətəu-inu nian asoli kəgın ağin lan rəha niəməha rəhalau tınuva. ?Kəni pəh u in təhrun nəhtulian?”‡

7

‡ 6:12 Joel 2:31; Uək 2:20
2:10,19-22 † 6:16 Hos 10:8

§ 6:14 Aes 34:4 * 6:15 Aes
‡ 6:17 Joel 2:11; Mal 3:2

*144,000 kəmol mak e lah
məmə rəha Uhg'in*

¹ Kəni əmeiko iəkafu agelo kuvət kəutəhtul=pən e kaugə ilah kuvət e nəhue niftəni. Kəmotəmkərain rəfin nımətagi kuvət e kaugə kuvət rəha nəhue niftəni, məmə nımətagi otikə e nəhue niftəni, mine nitəhi, mine nigı mın.*

² Kəməfən nəsanəniən kəm lah o nərəkiniən niftəni mine nitəhi. Kəni iəkəsəl=pən mafu agelo kəti mın tatsi-pah, tatələs nati kəti iətəm Uhg'in u iətəm tətəmiəgəh, otos o noliən mak rəhan lan. Kəni in tətəghati əfəməh=pən kəm nagelo mın u kuvət, məmə,

³ “!Otəpəh pipim! Sotəhlmaniən e nımətagi məmə otəsərəkiniən nəhue niftəni mine nitəhi mine nigı mın, pəh iəkotol=pən pipim mak rəha Uhg'in rəhatah e niyənəgi nolüək mın rəhan.”†

⁴⁻⁸ Kəni iəmətəu nəmpə rəha nətəm kəmotos mak u rəha Uhg'in. Nətəmi 144,000 kəmoht rəkis e nəuaniləuis mın rəha Isrel, ilah kəmotos mak əha:‡

* **7:1** Nımətagi kuvət əha, ilah nımətagi rəha nərəkiniən təhmen əmə e inəha e Dan 7:2 mine Jer 49:36-38. † **7:3** 2Kor 1:22; Efəs 1:13 ‡ **7:4-8** 144,000=12×12×1000. Nəmpə u 12 tətəgətun nətəmi rəha Uhg'in, təhmen e nəuaniləuis mın rəha Isrel e Oltestimin, mine 12 aposil mın e Niutestimin. 1,000=10×10×10. Kəni nəmpə u 10 tətəgətun nətəligiən u “təməhmen vivi.” Kəni ko tol lanu məmə 144,000 tətəgətun “nətəmi mın rəfin rəha Uhg'in.”

rəha Juta	12,000
rəha Rupin	12,000
rəha Kat	12,000
rəha Aser	12,000
rəha Napтали	12,000
rəha Mənase	12,000
rəha Simion	12,000
rəha Lifai	12,000
rəha Isəkar	12,000
rəha Sepulun	12,000
rəha Josip	12,000
rəha Benjəmin	12,000

Nimənin nətəmini nətəm kəməhuvən e napən ruən

⁹ Uərisig e natimnati mən u, iəməsəl=pən əpəha aupən, mafu nimənin nətəmini tepət tepət, ko kəruru nafiniən. § İlah kautsi=pən e nitəni mən rəfin, mine nəuaniləuis mən rəfin, mine nəghatiən mən rəfin, kəni nilosilah tol pişin pişin mən. İlah kautəhtul aupən e jeə rəha kig, mine Nəti Sipsip. İlah kautəhuvən e napən ruən mən, kəni mautos nimali nəmil e nəhlmilah.

¹⁰ Kəni mautagət əfəməh mautəni məmə,
 “Uhgın rəhatah iətəm tətəharəg-pəri e rəhan jeə,
 mətarməniğ, ilau Nəti Sipsip, ilau əha
 kəmuol suaru o nosmiəğəhiən itah.”

¹¹ Nagelo mən rəfin ilah kautəhtul motitəlau e jeə rəha kig, kəni mitəlau mən e nətəmi asoli mən nətəm kəmos nəhuitən, mine nati kəutəmiəğəh mən u, ilah kuvət. İlah mautisin=pən nəulilah aupən e jeə rəha kig, moteiuaiu, nişənəğilah tatek niftəni, kəni məutəfaki kəm Uhgın,

12 mautəni məmə:

“!Əuəh! !Amen! !Nipəhriəniən! Rəhatah Uhgın
təuvır pik, mətəhagəhag vivi.

!In teinatig teinatig, təsanən, nahgin tepət!

!Pəh kotəni-vivi in, motisiai in, kəni motəni tagkiu
kəm in mautəhuvən mautəhuvən naunun
tikə! !Əuəh!”

13 Kəni əmeiko, nətəmi asoli nətəm kəmos
nəhuitən min u kəti tətəpuəh ohniəu məmə, “?Pəh
min əha kautəhuvən e napən ruən? ?Kəni ilah
kəmosi=pən iə?”

14 Kəni iəkuhalpın məmə, “İətəmi asoli. Ik əmə
nəkəhrun.”

Kəni in təni məmə, “Nətəmi min əha, ilah kəha
kəmoheit rəkis e nahməiən asoli; ilah kəmotəikuas
e rəhalah napən kəni motol tərüən e nira Nəti
Sipsip.

15 Kəni tol lanəha,
ilah kautəhtul əpən e nəhmti Uhgın, iətəm
tətəharəg məfarmənig,
kəni mautəfaki kəm in e nərauiə mine lapın e
Rəhan Nimə;
kəni kig u Uhgın iətəm tətəharəg-pəri e jeə,
in otahgəl kəm lah min nian rəfin.

16 Ilah, ko nəumis təsus minien ilah,
kəni ko kəsotəuauə minien.
Kəni nərauiə təsəhgi minien ilah,
nəpiəpeiən asoli rəha mitigar otəsəhgi minien ilah,

17 mətəu-inu, Nəti Sipsip iətəm tətəharəg e nəlugın
e jeə rəha kig,
in otateh ilah təhmen e iətəmiimi rəha nehien sip-
sip.

In otit ilah, matuvən o nəhmti nəhu miəgəh,*
kəni Uhgın otafəl rəfin nəhu nəhmtilah.”

8

Pesin rəha nati pien-pien

¹ Nian Nəti Sipsip təmatgəhli rəkis nati tatol səpən iətəm kəmuvan-ərain nauəuə lan, kəni nagətiən təmikə əpəha e negəu e neai o nian əkuəkir kəti, təhmen e uan haf auə.*

² Kəni əmeiko iəkafu nagelo mən səpən u kəutəhtul əupən e nəhmti Uhgın, kəni ilah rəfin kautos təui.†

³ Kəni agelo kəti mən, in tatitol pesin kəti iətəm kəmol e aiən u kol tətoraip-oraip, kəməmki=pən nati pien-pien lan. Təmitol muva məhtul əupən e oltə. Kəməfən nati pien-pien tepət‡ kəm in, məmə otol=pən e nəfakiən mən rəha nətəmimi rəha Uhgın, kəni məfən ilau kəm Uhgın, muvan əpəha e oltə kəmol e aiən u kol tətoraip-oraip, iətəm tətəhtul əupən e jeə rəha kig.

⁴ Nəhanigəm rəha nati pien-pien mən, mine nəfakiən mən rəha nətəmimi rəha Uhgın, iətəm agelo tətəmki e nəhlmin, kəmotəri məhuvən o Uhgın.

⁵ Kəni əmeiko agelo təmitol pesin, kəni məmki=pən nigəm lan, iətəm tatuəu e oltə, kəni

* **7:17** Sam 23:2; Aes 49:9-10; Jon 4:10; 7:37-38; Nəh 22:1,17 * **8:1** Hab 2:20; Sef 1:7-8; Sek 2:13 † **8:2** Təui mən e Baebol, səniəmə nilosi nati itəhi, mətəu təui əha kəmol e rəhnəpati nati kəti. Mətəu kəruru məmə e negəu e neai kəmol təui e nak. ‡ **8:3** Nati pien-pien təhmen e nigipisi, kəni kətuvan məmə nəhanigəm lan otos nəmiəvin u iətəm tətəpien vivi muvən o Uhgın.

mauvəregin pətigəm e nəhue niftəni. Kəni əmeiko, kaluəluə təmatiperəh, kəni nəmig təməlauəl. §

Təui min

⁶ Kəni nagelo səpin nətəm kautos təui min, kəmotəhtul maru o nahliən təui.

⁷ Kəni agelo iətəm tətəupən, təmahli rəhan təui. Kəni əmeiko, nipişpisi ais mine nigəm iətəm kəmol filəh-filəh ilahəl nira, kəmauvəregin=pən e nəhue niftəni. Təmuəu mus nəuветi niftəni kətiəh, məpəh əmə nəuветin keiu, konu təmuəu mus nigə min nəuветin kətiəh, məpəh əmə nəuветin keiu, kəni təmuəu mus nimanuvehli mitə tuəu rəfin.

⁸ Kəni agelo iətəm tatol keiu lan in təmahli rəhan təui, kəni nati kəti təhmen e nitəuət asoli, iətəm tatuəu, kəməraکی=pən lan əpəha itəhi. Kəni nəuветi nitəhi kətiəh təmol nira, məpəh əmə nəuветin keiu.

⁹ Kəni təmərəkin nati miəgəh min iətəm kəu-tatig itəhi nəuветin kətiəh, məpəh əmə nəuветin keiu, kəni mərəkin min negəu min nəuветin kətiəh, məpəh əmə nəuветin keiu.

¹⁰ Kəni agelo iətəm tatol kisil lan, təmahli rəhan təui. Kəni məhau asoli kəti təmsipəri, matuəu təhmen e nəuanisiə. Təmsipəri əpəha ilis e neai, meiuaiu miməgrəg mus nəuветi nəhu min mine nəhmti nəhu min nəuветin kətiəh, məpəh əmə nəuветin keiu.

¹¹ Məhau u, nərgin u Tarfu Tarfu. Kəni əmeiko, nəhu min nəuветin kətiəh kəmotarfu, motarfu, məpəh əmə nəuветin keiu. Kəni nətəmimi tepət nətəm kəmotəmmim nəhu arfu, kəmoħmis.

¹² Agelo iətəm tatol kuvət lan, təmahli rəhan təui. Kəni nati kəti təmoħ mitigar, mine məuig

mine məhau mın, mol nəuveti mitigar kətiəh təmapinəpu, məpəh əmə nəuvetin keiu kətiauəu. Kəni nəuveti məuiğ kətiəh təmapinəpu, məpəh əmə nəuvetin keiu kətiauəu, kəni nəuveti məhau mın kətiəh kəməhmis, kəni nəuvetin keiu əmə kau-tohuəu. E nərauiə, kəni tətərauiə e nəuvetin keiu əmə, məpəh kətiəh. Kəni nian lapin, tatimihli e nəuvetin keiu əmə, məpəh kətiəh.*

¹³ Kəni əmeiko iəməsal=pən, kəni mətəu məlikim kəti tatiuvig ilis e nəpuə, kəni mətasək əfəməh mətəni məmə, “!Əui! !Əui! !Əui! !Mətəu-inko nagelo kisil mın əha ikin okəpanəhlahli mın rəhalahal təui rəueiu, mənahlol nərahien asoli okəpanluva e nətəmimi rəha nəhue niftəni!”

9

Agelo iətəm tatol faif lan təmahli təui

¹ Agelo iətəm tatol faif lan, təmahli rəhan təui, kəni iəmafu məhau kəti iətəm tinsi-pəri e neai məməi=pən e nəhue niftəni. Kəməfən ki kəti kəm məhau kəha, o nerəhien e nıpəğ asoli iətəm teiuaiu ağin.

² Nian təmerəh e nıpəğ əha, nəhanigəm təməri, təhmen e nəhanigəm rəha iəhuei. Mitigar mine nəpuə kəmuapinəpu e nəhanigəm rəha nıpəğ asoli.

³ Konu nati kəti təhmen e pitu, ilah tepət ağin əha, kəməhiet rəkis e nəhanigəm əha, moteiuaiu e niftəni, kəni kəməfən nəsanəniən kəm lah o nusien itəmi e nıpikilah kəni tətəhmə tətəhmə.

⁴ Kəməni=pən kəm pitu mın məmə kəsotərəkinien nımanuvehli mine nigı mın, mine natimnati iətəm kauteviə e nəhue niftəni, mətəu

* **8:12** Aes 13:10; Mak 13:24

okotərəkin əmə nətəmi mın ko nətəm kəsotosiən mak rəha Uhgın e nıpənəgilah.

⁵ Kəni kəmegəhan e nəsanəniən kəm lah məmə okotus nətəmiimi motol nahməiən kəm lah o məuig faif, mətəu kəsotohamuiən ilah. Kəni nahməiən əha, iətəm ilah okotətəu tərəh lan, tapirəkis agın nəmə nıpiki velau tətəi itəmi, kətəhmə.*

⁶ E nian mın əha, nətəmiimi okotəsal e suaru o nımisiən, mətəu ko kəsotehiən. Okotolkeikei məmə okohmis, mətəu ko kəsohmisiən.

⁷ İəmafı pitu asoli mın əha, ilah kotəhmen e əhos mın iətəm kəmotəhtul maru o nəluaginiən. İlah kəmotəfəfau e nati kəti təhmen e kəfəfau rəha kig iətəm kəmol e aiən u kol tətoraip-oraip, kəni rəhn-kapə lah təhmen e rəha iətəmiimi.

⁸ Nəuanulah təfəməh təhmen e nəuanu pətan, kəni nəhlıvılah təsilə təhmen e nəhlıv laion.

⁹ Nilosilah tikimkim təhmen e nati katuvən lan o nəluaginiən, kəmol e aiən, kəni nıməlməliəlah kəutəlipə təhmen e nıləkıt-ləkitiən rəha əhos mın kəutiıvi jariot mın tepət kəutaiu e nəluaginiən.

¹⁰ Nıpikilah tatus itəmi kətəhmə tapirəkis agın nian velau tətəi itəmi e nıpikin.† İlah kəutos nəsanəniən e nıpikilah o nolıən nahməiən kəm nətəmiimi o məuig faif.

¹¹ İlah, rəhalah kəti əha ikin iətəmi asoli, in iərməniğ rəha nıpəğ asoli iətəm teıuıu agın. E nəghatiən rəha nətəm İsrəl, kətəni nərgin məmə Apaton, nıpətın u İərəkin, kəni e nəghatiən Kris, kətəni məmə Apolion.

* **9:5** Nəghatiən Kris əhrıuəru təməsəniən nahməiən rəha nıpiki velau. In təməni nahməiən rəha “skopion,” in nati kəti tətəu itəmi e nıpikin. † **9:10** Afın-to futnot rəha Nəh 9:5.

12 !Əui! Nərahian aupən tınol naunun, mətəu əui, əui, nərahian keiu mın əha ikin okəpaniəuva.

13 Kəni əmeiko, agelo iətəm tatol sikis lan təmahli rəhan təui. Kəni iəmətəu nəuian kəti təmsi=pən əpəha e niki rəhnəpati ilah kuvət rəha oltə u kəmol e aien u kol tətoraip-oraip, kəni tətəhtul aupən e nəhmti Uhgın.‡

14 Kəni nəuian əha təməni=pən kəm agelo iətəm tatol sikis lan u tətələs təui, məmə, “İtis nagelo mın u ilah kuvət iətəm kəməlis ilah kəmki=pən əpəha e nəhu asoli İufretis.”

15 Tol lanəha, təmitis ilah. Nagelo mın əha, ilah kuvət, kəməlin ilah kautəhtul maru u rəueiu o auə əhruahru u, mine nian əhruahru u, mine məuiğ əhruahru u, mine nu əhruahru u, məmə okotohamu nətəmimi rəha nəhue niftəni nəuветin kətiəh, motəpəh keiu.

16 Kəni iəmətəu nəmpə rəha soldiə mın rəhalah, nətəm kəutasuə e əhos, kəni ilah rəfin tu-hanrit-milian nətəmimi.

17 Kəni e nəməhlairian rəhak, iəmafu əhos mın əha mine nətəmimi kəutasuə e lah kotal lanu lan. Rəhalah aien iətəm tətəuveg nımankilahalah, in tərəuvarəuv təhmen e nigəm, mol vivi nəugi naris, kəni mauiəh. Rəhn-kapə əhos mın u, kotəhmen e rəhn-kapə laion mın, kəni nigəm mine nəpienian tərəh§ mine nəhanigəm kəhalisi=pən e nıpəgnəualah.

18 Kəni nərahian asoli milahal u iətəm kəmhlit e nıpəgnəualah, ilahal kəmlöhamu nətəmimi

‡ 9:13 Oltə u, in tepil kəti tətəhtul əpəha e Nımə Rəha Uhgın, kəni katol sakrifais mın ikin. Rəhnəpati mın əpəha e kaugə mın. § 9:17 Nəpienian tərəh əha, in təhmen e nəmiəvi nəruas.

e nəhue niftəni nəuuetin kətiəh, miləpəh əmə nəuuetin keiu.

¹⁹ Nəsanəniən rəha əhos min əha, tatsi=pən e nīpəgnəualah mine nīpikilah. Mətəu-inu nīpikilah təhmen e sineik, iətəm rəhn-kapə tətətig e nīpikilah. Kəni əhos min əha, kautus min nətəmimi e nīpikilah.

²⁰ Kəni nətəmimi min u, nərahian milahal əha kəməsohamuiən ilah, ilah kəməsotəuhliniən nətəligiən rəhalah e natimnati min iətəm ilah kautol. Kəməsotəpəhiən nəfakiən kəm iərmis min mine narmi nati min iətəm kəmol e aiən u kol tətoraip-oraip, mine silfə, mine prons,* mine kəpiel, mine nigī, nati əpnəpən məmə, ilah u narmi nati əmə, iətəm kəsotəfuiən nati, mine məsotətəuiən nati, mine məsotaliuəkien.

²¹ Kəni ilah kəməsotəuhliniən nətəligiən rəhalah o nohamuiən itəmi, nəmkiən nərik, noliən kləpə, noliən masig, nītəuiən iərman mine nīpətan, mine nakləhiən.

10

Agelo iətəm təmos nauəuə əkəku

¹ Kəni əmeiko iəkəfu agelo kəti min nahgin tēpət tatsi-pəri e negəu e neai. Tatuvən e nəpuə təhmen e rəhan napən, kəni mərai-mərai titəlau e rəhn-kapə. Kəni in təhagəhag mətasiə, təhmen e mītigar, kəni nəhlkīn təhmen e pos asoli mil u kətiəuəu e nigəm.

² In tatos nauəuə əkəku kəti iətəm kinēg rəkis tətəmähli=pən e nəhlmin. In təməfu=pən nəhlkīn maru e nītəhi kəni məfu=pən nəhlkīn məuil e niftəni,

* **9:20** Prons, in aiən kəti, mətəu rəhan kalə təhmen e kol.

³ Kəni in təmagət əfəmäh, nəkətəu nəuian təhmen e laion. Nian təmagət əfəmäh, kəni kaluəluə təmatiperəh mau səpın, məutuhalpın.

⁴ Kəni nian kaluəluə təmatiperəh mau səpın məutuhalpın rəhan nəghatiən, kəni nıkik natəhti məmə oiakətei rəkis nəghatiən iətəm in tətəni. Mətəu inətəu nəuian kəti tatsi-pəri e negəu e neai mətəni məmə, “Əhluaig e nəghatiən u iətəm kaluəluə tətəni, sətei rəkisiən.”

⁵ Kəni əmeiko, agelo əpəha iətəm iəmafı tətəhtul=pən e nitəhi mine niftəni, tiləfəri nəhlmin maru, mətəgətun pəri e negəu e neai.

⁶ Kəni matos nonauvil e iətəmi tətətig itulin, iətəm təmol negəu e neai mine natimnati rəfin iətəm kəutatig lan, mine nitəhi mine natimnati rəfin iətəm kəutatig lan, kəni məni məmə, “!Uhgın otəsəhtahnin minian!

⁷ Mətəu nian agelo iətəm tatol səpın lan otahli rəhan təui, kəni nəlpəkəuiən oneuən rəhan Uhgın iətəm tətəhluaig lan, in otuva mol nıpəhriəniən lan u rəueiu. In otiet pətigəm=pa təhmen əmə məmə in təməni pətigəm əupən kəm rəhan nolüək min u, iəni min rəhan.”

⁸ Kəni əmeiko, iəkətəu min nəuian əha təmsi=pən e negəu e neai, mətəni=pa min kəm iəu məmə, “Uvən, mələs nauəuə iətəm kəmeg tətəmähli=pən e nəhlmi agelo iətəm tətəhtul=pən e nitəhi mine niftəni.”

⁹ Kəni əmeiko, iəkuvən mətapuəh o agelo məmə otəfa nauəuə əkəku kəm iəu. In tənı=pa kəm iəu məmə, “Os mun. Nati u otərəkin nərfəm, mətəu nian onəkun, tətəhiən təhmen e sukəpak.”

¹⁰ Kəni əmeiko iəkələs rəkis e nəhlmi agelo, kəni mun mərgei. Iəmun mətəu taurehi taurehi, təhmen e sukəpak, mətəu nian iəmərgei, təmərəkīn nərək, nərək təmərəh lan.

¹¹ Kəni kəmāni=pa kəm iəu məmə, “Ik onəkəkēkei mēni pətīgəm mīn nəghatiən iətəm Uhgīn təmāfīnə kəm ik kəm nətəmimi nīlosilah tol pīsīn pīsīn mīn, mīne nətəmimi e nītāni pīsīn pīsīn mīn, mīne nətəmimi kətāni nəghatiən pīsīn pīsīn mīn, mīne kīg mīn.”

11

Iətəmimi mil iətəm kəmuəhtul pətīgəm o Iesu

¹ Kəni əmeiko kəmāfa nəua nūig kəti rəha nosiən mak e nati, kəni kəni=pa kəm iəu, məmə “Uvən, mos mak e Nīmə Rəha Uhgīn, mīne oltə, konu mafīn rəfīn nətəmi kətəfaki əha imə.

² Sosiən mak e iat, mətəu natos əmə mak e nīmə. Sosiən mak lan mətəu-inko kīnəfən rəkis iat əha kəm Nanīhluə mīn. Ilah okotevig əpevīn e rəhak taun asim mautəhuvən mautəhuvən motos məuig ilah fote-tu.*

³ Kəni iəu iəkəfən nəsanəniən kəm rəhak iətəmimi mil iətəm kətəuəhtul pətīgəm ohniəu. Kəni okatuos əmə nati apīn, matuəhtul pətīgəm o nēni pətīgəmiən rəhak nəghatiən mīn o nian uan-tausīn tu-hanrit sikiste.”

* **11:2** “Məuig fote-tu” (11:2; 13:5), in təhmen əmə e “nu kisil mīne nīpīlgan,” kəni kuəhmen əhmen mīn e “nian uan-tausīn tu-hanrit sikiste (1,260),” kəni kihləhmen əhmen e “nian kətīəh, mīne nian keiu mīn, mīne nian nīpīlgan” (12:14). Nəmpə u təsəghatiən e nəmpə əhruahru əmə kəti, mətəu tətəgətun=pən məmə nian kəti tətuvə o nian rəha nian iəkis mīn mīne nərahīən, mətəu otol naunun nian kəti.

4 Ilau u, nəukəti niği olif mil, mine nati kətaharu-pəri lait mil lan, iətəm kətuəhtul aupən e İərmənig rəha nəhue niftəni.

5 Nəmə iətəmi tətalkut o nərəkinian ilau, kəni nəmnamı niğəm otisi=pən e nohlilau, kəni mus rəhalau tikimır min.† İətəmimi iətəm tolkeikei nərəkinian ilau, in otəkeikei mımıs lanəha.

6 İətəmimi mil u, ilau katuos nəsanəniən o nahtipəsigiən e nəpuə məmə nuhuən otəsəfuvian nian ilau okatuəghati matuəni pətigəm nəghatiən min rəha Uhgın.‡ Kəni ilau matuos min nəsanəniən məmə okuəuhlin nəhu min kəhuva nırəŞ, konu muəhrun min nərəkinian nətəmimi rəha nəhue niftəni e nərəhiən pisin pisin min iətəm ilau kuolkeikei məmə okuol.*

7 Konu nian ilau kinətuəhtul pətigəm rəkis, kinuəni rəkis natimnati rəfin, kəni nati miəgəh† iətəm otəri=pa e niyəg teiuaiu ağin, məriauəh kəni moh ilau, mol win e lau mohamu ilau.

8 Nipətılau otəmähli əpəha e suaru rəha taun asoli əha, ikin əha kəməhti=pən min rəhalau İərmənig e niği kəməluau‡ ikin, kəməuhlin nərgin, məmə Sotəm uə İjip, tətəgətun=pən noliən təräh ikin əha.

9 Kəni nətəmimi nilosilah pisin pisin min, nətəmimi e nəuaniləuis rəfin, mine nətəmimi e nəghatiən min rəfin, mine e kəntri min rəfin, okotarfu əmu nipətılau, motos nian apiəpiə kisil, kəni mine nipılgan, kəni okəsotegəhanian məmə kitanim ilau.

† 11:5 2King 1:10,12 ‡ 11:6 1King 17:1 § 11:6 Eks 7:17-21

* 11:6 Suah mil u rəhalau nəsanəniən təhmen e Mosis mine Elaijə.

† 11:7 Dan 7 ‡ 11:8 “İkin əha kəməhti=pən min İərmənig e niği kəməluau,” tətəghati e Jerusiləm.

10 Kəni nətəmimi rəfin rəha nəhue niftəni okotol lafet, motagiən mətəu-inu ilau kiniamis, kəni mətəfən natimnati kəm lah mın, mətagiən mətəu-inu iəni mil iətəm kəmatuol pək nərəhiən kəm lah, kiniamis.

11 Mətəu uərisig e nian apiəpiə kisil mine nipiłgan tinuvən rəkis, kəni Uhgın təməfən nehagiən e nipiłilau kəni ilau kəmuəhtul e nəhłkilau. Kəni nətəmimi rəfin nətəm kəmoteruh ilau, nəhmtilah təməpis, narmilah tikə.

12 Kəni ilah kəmotətəu nəuian asoli kəti təmsipəri e negəu e neai, mətəni=pən kəm lau məmə, “Uəri miəuva u ikin u.” Kəni nəpuə təmələs ilau məri muvən e neai. Kəni rəhalau tikimır mın kəmotəhtul mauteruh ilau.

13 Kəni e nian əhruahru əha, nəmig asoli kəti təman mərəkin nipiłga lahuənu əha kətiəh mupəh əmə nain. Nəmig təmoəhamu nətəmimi ilah rəfin səpın-tausın, kəni nətəmimi rəfin nətəm kəməsohmisiən, kəmotəgin motərəmrumın, kəni motəni nipiłhriəniən məmə Uhgın e negəu e neai tatos nepətiən.

14 !Əui! Nərəhiən asoli iətəm tatol nəmpə tu lan, tinol naunun. Mətəu, nərəhiən iətəm tatol kisil lan otəsuvəhiən tuva.

Agelo iətəm tatol səpın lan təmahli təui

15 Agelo iətəm tatol səpın lan təmahli rəhan təui, kəni əmeiko nəuian asoli mın kəmotsi=pən e negəu e neai motəni məmə,

“Narməniğiən e nəhue niftəni rəfin agın tinuva rəha İərməniği Uhgın rəhatah mine rəha Krısto rəhan. Kəni in otarməniği itulın, nau-nun tikə.”

¹⁶ Kəni nətəmi asoli nətəm kəmotos nəhuitən mīn ilah tuenti-fo, nətəm kəutəharəg-pəri e rəhalah jeə mīn aupən e nəhmti Uhgīn, ilah kəmotisin nəulilah, məuteiuaiu, nīpənəgilah tatek niftəni, kəni məutəfaki kəm Uhgīn,

¹⁷ motəni məmə,

“Iəkotəni tagkiu kəm ik, Iərmənig Uhgīn Nahgim Tepət Pīk Agīn, iətəmi ko ik nətətiḡ ko iətəm nətətiḡ rəueiu, kəni nəmətətiḡ aupən, mətəu-inu ik nəmos rəham nəsanəniən asoli, kəni mīnətuəuin mətərmənig.

¹⁸ Kəntri mīn, kautol pīk niəməha, mətəu ik rəham niəməha asoli tinuva.

Nian tinuva o nəkilən nətəm kəməhmīs.

Kəni onəkətəou iəni mīn u ilah rəham noluaek mīn, kəni mətəou mīn nətəmimi rəham, mīne nətəm kautisiəi ik, ilah rəfin, nati əpnəpīn nəmə ilah kautos nəpətīən asoli uə nəpətīən əkəku.

Kəni nian u rəham, o nərəkiniən nətəmi mīn u kəutərəkīn nətəmimi e nəhue niftəni.”

¹⁹ Nian kəmerəh e Nīmə Rəha Uhgīn əpəha ilis e neai, kəni kəmafū Bokis rəha Nəniəskasikīən Rəha Nasiruiən[§] tətəharəg əpəha imə. Kəni təmatorəip mətəsiə, kəni kaluəluə təmatətiḡpərəh, kəni iəmətəu nəgətīən asoli mīn, kəni təmatəmiḡ, kəni ais təmimərəḡrəḡ.

12

Pətan mīne ialkitə asoli

¹ Kəni nəmtətīən asoli kəti təmīet e neai. Pətan kəti təmuvən e mītiḡar təhmen e nəpən, kəni təməharəḡ

[§] **11:19** Bokis rəha Nəniəskasikīən Rəha Nasiruiən u, in “Ark of the Covenant.” Eks 25:10-22.

məfu-pəri nəhlkin e məuig, kəni mətəfəfau e hat rəha nisaiəni kəti, kəmol=pən məhau tueləf lan.

² In tətəsək əfəməh, tətəu nahməiən mətəu-inko in tinamki-amki otəsuvəhiən temək.

³ Kəni əmeiko nəmtətian kəti min təmiet min əpəha ilis e neai, iətəm tuharipis ohniəu. Inəha, ialkitə asoli kəti, tərəuvarəuv, təhmen e nigəm, rəhn-kapə təmisim-isim ilah səpin, kəni rəhnəpati ilah ten, kəni kəməfəfau=pən hat ilah səpin e rəhn-kapə min, kəni hat min əha rəha kig asoli ağin.

⁴ Nipikin tatoh rəkis məhau min əpəha ilis e neai, mətəmkiahu=pa ilah nipilgan kətiah e nəhue niftəni, məpəh nipilgan keiu. Kəni e nian əha, ialkitə əha təmuva məhtul aupən e pətan u iətəm otəsuvəhiən temək, məmə nəmə nətin tinair, kəni in ton.*

⁵ Pətan əha təmələs nətin iərman, iətəm in otarməniğ e kəntri min rəfin, konu nəmtətian rəha narməniğian rəhan təhmen e neim kəti kəmol e aiən. Mətəu Uhgın təmiuvi rəkis suakəku u o ialkitə, miləfəri ilis e rəhan jeə, məmə otarməniğ.

⁶ Pətan u, təmagim=pən əpəha ikin təpiə-məpiə ikin, iətəm Uhgın təmol əpenə-penə lan məmə otətətiğ ikin, kəni kateh, kətəuarus=pən nian uan-tausin tu-hanrit sikiste (1,260) tinuva minuvən rəkis.†

⁷ Kəni əmeiko, nəluəğiniən kəti tinəhtul əpəha e negəu e neai. Maikil ‡ mine rəhan nagelo min, kinautəluəğin ilah ialkitə, kəni ialkitə mine rəhan min nagelo kinautoh min ilah.

* **12:4** Mat 2:13-14 † **12:6** Afın-to futnot rəha Nəh 11:2. ‡ **12:7** Dan 10:13,21; 12:1

8 Mətəu ialkitə, nahgin tikə, təsəhmenian. Kəni əmeiko, Maikil mine kinotol win e lah, kəni kəmahli pətigəm ilah əpəha e negəu e neai.

9 Kəmotələs ialkitə asoli kəha, motəraki iahu=pən e nəhue niftəni. Kəni inu, in sineik nuvəh əha aupən, § kətəni məmə İərmis, uə Setən, iətəm təmeiuə e nəhue niftəni rəfin aɡin. Kəməraiki pətigəm lan,* tuva e nəhue niftəni, ilah rəfin nagelo min rəhan.

10 Kəni əmeiko iəmətəu nəuian asoli kəti əpəha ilis e negəu e neai. Təmə,
 “!Rəueiu əha, Uhgın rəhatah in tinosmiəgəh itah!
 ! Rəueiu əha in tinol pətigəm məmə in tatos
 nəsanəniən,

kəni rəueiu əha, in tinətərmənig!

Kəni rəueiu əha, Kristo rəhan təmol məmə in tatos min nəsanəniən mine nepətiən e natimnati min rəfin.

Tol lanəha mətəu-inu rəueiu əha, kinəraki iahu e Setən e nəhmti Uhgın. Setən u, iətəm tətəni rah piatah min lapın mine lənian, mətəni pətigəm nipəgnəmtin min rəhalah mətətu=pən e lah e nəhmti Uhgın.

11 Kəni piatah min kəmotəməu ilah min, kəni motol win rəkis lan e nəsanəniən rəha nimisiən rəha Nəti Sipsip o nosmiəgəhiən nətəmimi nian niran təmaiu e nigı kəməluau,

motatig motol win min lan e nəhtul əskasikiən o nəni pətigəmian nəghatiən rəha Nəti Sipsip.

Motol win min lan mətəu-inu nikilah təməsəhti pikien nəmiəgəhiən rəhalah,

§ 12:9 Jen 3:1 * 12:9 Jen 3:14-15; Luk 10:17-18; Jon 12:30-31; Kol 2:15

mətəu kəmotəhtul maru əmə məmə okohmis.

¹² !Negəu e neai, mine itəmah u nəutatig ikin,
otagiən mətəu-inu kinəraki pətigəm e ialkitə!

!Mətəu əui, kəsi o nəhue niftəni mine nitəhi,

mətəu-inu Setən təmeiuaiu muvnə ohnik!

In, niəməha təməu pək,

mətəu-inko in təhrun məmə nian rəhan təkuəkir
əmə.”

¹³ Nian ialkitə asoli u, təməfu minəhrun məmə
kinəraki pətigəm lan tuvən e nəhue niftəni, əmeiko
minatitəu pətan u iətəm təmələs nətin iərman.

¹⁴ Kəni kəməfən niməlməli məlikim keiu kəm
pətan u, məmə in otos miuvig lan muvən əpəha
ikin kəmol əpenə-penə rəkis ikin təpiə-məpiə ikin.
Ikin əha, otətatig ikin, kəni in tətagim o sineik, kəni
kateh vivi in o nian kətiəh, mine nian keiu min,
mine nian nipiłgan.

¹⁵ Kəni sineik u, təmeuə təhmen e naruəh asoli
kəti, məmə otelərmin pətan u mələs magim.

¹⁶ Mətəu niftəni təmasiru e pətan u. Niftəni
təməuag kəni mərgei rəfin nəhu iətəm ialkitə
təmeuə lan e nipiəgnəuan.

¹⁷ Kəni əmeiko, ialkitə əpəha, niəməha təmol
təmol o pətan u, kəni in tagim muvən məmə
otəluagin ilah rəhan min nəuvein nəuaniləuis,
ilah u nətəm kautol nəuia Uhgın, kəni mautəhtul
əskasik o nəni pətigəmiən məmə ilah nətəmimi
rəha Iesu Kristo.

¹⁸ Kəni in təməhtul əpəha e nipiəkil itəhi.

13

*Nati miəgəh
iətəm təmagərə nətəhi məri*

¹ Konu iəmafı nati miəgəh asoli kəti təməhapu nıtəhi məri. Rəhnəpati ten, rəhn-kapə təmisim-isim ilah səpın, kəməfəfau=pən e hat mın rəha kig asoli ağın e rəhnəpati mın. Kəni kəmətei=pən nərgin mın e rəhn-kapə lah kətiəh kətiəh, nərgin mın u kotəuiakən e Uhgın e rəhn-kapə mın.

² Nati miəgəh əha iəmafı, təhmen e pusi asoli ağın kəti, lepət, mətəu nəhlkin mın kotəhmen e nati miəgəh kəti u, beə. Kəni nıpəgnəuan təhmen e laion. Kəni ialkitə u, təməfən rəhan nəsanəniən mine narməniğian mine nepətiən asoli kəm nati miəgəh u.

³ Rəhn-kapə nati miəgəh u kəti, nati kəti təmol, kəni nəkafı məmə tınatol pau o nımisiən, mətəu nəuvir mın. Kəni əmeiko, nətəmimi rəfin e nəhue nıftəni narmilah təmiuvig pik ohni, kəni mautəhuərisig e nati miəgəh kəha.

⁴ Kəni ilah rəfin kəmotəfaki kəm ialkitə, mətəu-inu təməfən nepətiən rəhan kəm nati miəgəh u. Kəni ilah kəmotəfaki mın kəm nati miəgəh u, kəni motəni məmə, “?Pəh in təhmen e nati miəgəh u? ? Pəh təhrun nohiən?”

⁵ Kəni kəmegəhan e nati miəgəh u, məmə in otəghati əfəri, mətəuiakən e Uhgın. Kəni kəmegəhan=pən e nepətiən kəm in, məmə təhrun nolıən nati nak in tolkeikei o məuig fote-tu.*†

⁶ Kəni in təməni nəghatiən tərəh tepət e Uhgın, mine nərgin,‡ mine nətəmimi nətəm kəutatig e negəu e neai,§ ilah u rəhan nıməfaki.

⁷ Kəməfən mın nəsanəniən kəm in, məmə otəluagin ilah nətəmimi rəha Uhgın, kəni mol

* 13:5 Afın-to futnot e Nəh 11:2. † 13:5 2Təs 2:1-12 ‡ 13:6

Dan 8:10-11 § 13:6 Efəs 2:6

win e lah. Kəni kəməfən mīn nepətian kəm in o narməniġian e nətəmimi e nəuaniləuis mīn rəfin, mīne nətəmimi nilosilah tol pişin pişin mīn, mīne nətəmimi e nəghatian mīn rəfin, mīne kəntri mīn rəfin.

⁸ Nətəmimi rəfin rəha nəhue niŧtəni, okotəfaki kəm nati miəgəh u, inəha, nətəmimi rəfin nətəm kəməsətəian nərgilah e Nauəuə rəha Nəmiəgəhian, nian nəhue niŧtəni təmatikə əhanəh. Nauəuə u, in nauəuə rəha Nəti Sipsip iətəm kəmoḥamu.

⁹ Itəmah rəfin matəlgitəmah tatig. Otətəlig vivi, kəni motəhrun nəghatian mīn u.

¹⁰ Nəmə iətəmi kəti otuvən e kaləpus, pəh in otuvən əmə.

Nəmə okoḥamu iətəmi kəti e nau, pəh okoḥamu əmə e nau.

Nəghatian u, niŧətīn u məmə nətəmimi rəha Uhgīn okotəkeikei motol tikuvhuv, kəni motəhatətə əmə e Uhgīn.

Nati miəgəh iətəm təməhapu niŧtəni məri

¹¹ Kəni əmeiko, iəmafə mīn nati miəgəh kəti mīn iətəm təməhapu niŧtəni məri. Rəhnəpati keiu təhmen e nəti sipsip kəti, mətəu tətəghati, nəuian təhmen e ialkitə kəti.

¹² Nati miəgəh iətəm rəhn-kapə səpīn, tətəfən rəfin rəhan nepətian kəm in, kəni nian nati miəgəh iətəm rəhn-kapə keiu tətətig ilah nati miəgəh rəhn-kapə səpīn, in tatol nəuian. Kəni nati miəgəh iətəm rəhn-kapə keiu tətəkeikei kəm nətəmimi rəfin e nəhue niŧtəni, məmə ilah okotəfaki kəm nati miəgəh iətəm təmaupən, iətəm rəhn-kapə kəti tinol pau o niŧişiən mətəu tinəuvir mīn.

13 Kəni nati miəgəh u iətəm rəhn-kapə keiu, tatol nəmtətian asoli mın mine nati apispis mın tepət, matig mol mın nigəm tatsi-pəri e neai, mətuva e nəhue niftəni, matol e nəhmti nətəmimi.

14 Uhgın təmegəhan=pən e nəsanəniən kəm nati miəgəh u iətəm rəhnəpati keiu, məmə təhrun nolian nəmtətian mın nian tətətig ilah nati miəgəh rəhn-kapə ilah səpın. Kəni in təmateiuə e nətəmimi rəha nəhue niftəni e nəmtətian mın əha in təmol, kəni məni=pən kəm lah məmə okotəkeikei motətəi narmın iətəm tatisikəuvın nati miəgəh əha iətəm rəhn-kapə səpın, nati miəgəh u, iətəm kəməu pau rəhn-kapə e nisə, mətəu tətəmiəgəh.

15 Kəni Uhgın təmegəhan=pən e nəsanəniən kəm nati miəgəh iətəm rəhnəpati keiu, məmə ote-hag=pən e narmın iətəm kəmisikəuvın e nigı, pəh təghati. Kəni narmın iətəm kəmisikəuvın e nigı kəha, təməghati, məni əskasik məmə okəkeikei kəhamu nətəmimi rəfin nətəm kəsotəfakian kəm in.

16 Kəni in təmətəkeikei kəm nətəmimi rəfin məmə okotos mak kəti rəhan e nəhlmilah maru uə e nıpənəgilah. Nətəmimi rəfin ağin kotəkeikei motos, ilah u, nətəmimi asoli mın, mine nətəmimi əpnapın əmə, nətəmimi rəhalah nautə tepət, mine nətəmi rəhalah nautə tikə, slef mın, mine nətəmi səniəmə slef mın, məmə okotos mak kəti rəhan e nəhlmilah maru uə e nıpənəgilah.

17 Nəmə iətəmi təsosian mak u, təruru nosian nəhmti nati kəti, mine nolian səlim mətəuarus in təkeikei mos mak rəhan. Mak u, in nərgi nati miəgəh iətəm rəhn-kapə ilah səpın, uə nəmpə iətəm tətəgətun=pən nərgin.

18 O nati u, onəkeikei mos neinatigian tepət o nəhrunian nəmpə rəha nati miəgəh u. Kəni nəmə ik

nəkeinatig təhmen, kəni nəkəhrun nəniən nīpətin. Kəni nəmpə u, in sikis-hanrit-sikiste-sikis (666), kəni in tətəgətun=pən iətəmimi kəti.*

14

Nəti Sipsip mine nətəmimi 144,000

¹ Kəni əmeiko, iəkəsal=pən əpəha aupən lak mafu nəti Sipsip tətəhtul-pəri əpəha e Nītəuət Saion, kəni nətəmimi 144,000 kautəhtul ilah min. Kəni kəmətəi=pən nərgi Nəti Sipsip mine rəhan Tatə e nīpənəgilah.*

² Kəni iəkətəu nati kəti əpəha ilis e negəu e neai tətəgət, nəuiən təhmen e nītəhi tatem nəuanaluəluə, kəni məhmen min e kaluəluə titatipərəh, kəni iəkətəu təhmen min e nəuia hap† tēpət, nətəmimi kautoh.

³ Kəni ilah kəutani nəpuən vi kəti əpəha aupən e jeə rəha kig, mine nati min kəutəmiəgəh kuvət, mine nətəmi asoli nətəm kəmos nəhuitən min. İətəmi kəti təsəhrunən nəpuən əha, nətəmimi min əmə kəha ilah 144,000 nətəm Uhgīn təmos nəhmti lah,‡ mos rəkis ilah e nəhue niftəni. Nətəmi min əmə kəha ilah əmə, ilah kotəhrun nəniən nəpuən əha.

* **13:18** E nian əha ilah kəməsətəiən nəmpə min u 1, 2, 3, təhmen e tah u rəueiu, mətəu ilah kəmautos əmə letə min rəha nəmpə; kəni ko nərgi nətəmimi rəfin tatos nəfigəmian rəha nəmpə. Nərgin u Niro in tatos nəfigəmian rəha sikis-hanrit sikiste sikis (666). Niro u in iətəmi asoli rəha Rom e nian əha. Suah u in təmatol nərahən asoli kəm nətəm kəutəfaki kəm İesu. * **14:1** Afin-to e futnot rəha Nəh 7:8. In təhmen əmə e inu. Nəmpə u 144,000 tətəgətun “nətəmimi min rəfin rəha Uhgīn.” † **14:2** Hap min əha, nati katoh ilah o nəniən nəpuən, təhmen e kitar. ‡ **14:3** 1Pitə 1:19

⁴ Nətəmi mın u ilah u, nətəm kəmotəh vivi rəhalah nəmiəgəhiən, məmə namikmikien tikə e lah, kəni ilah kəməsotitiən pətan, ilah nətəmi vi. § Ilah kautəhuərisig e Nəti Sipsip u, mautəhuvən ikın mın rəfin iətəm in tətuvən ikın. Uhgın tinos rəkis nəhmti nətəmimi mın əha. Ilah rəha Uhgın əmə, mine Nəti Sipsip u. Ilah kotəhmen e nauəniən iətəm kəməfaki vi əmə e nasumiən, iətəm kətəfən kəm Uhgın mine Nəti Sipsip.

⁵ Ilah kəsoteiuəiən e nian kəti mine, kəni nati əkəku kətiəh mine tikə məmə tol ilah kotamikmik e nəhmti Uhgın.

Nagelo kisil

⁶ Kəni əmeiko iəkatig mafu mın agelo kəti mın, tatiuvig əpəha ilis e nimagəuagəu. In tətəni pətigəm nanusiən təuvir iətəm otətətig naunun tikə* kəm nətəmimi rəha nəhue niftəni, e kəntri mın rəfin, e nəuaniləuis mın rəfin, mine nəghatiən mın rəfin, mine nətəmimi nilosilah tol pisin pisin mın.

⁷ In tətəni əfəməh məmə, “Otəgin motisiai Uhgın, kəni motəni nıpəhriənən e rəhan nepətiən, mətəu-inu nian əhruahru rəhan tinuva, o nəfəniən nalpiniən kəm nətəmimi. Otəfaki kəm in, iətəm

§ **14:4** Inu təsəniən məmə nətəmimi mın u kəmotol marit ko kəsəhuvəniən e negəu e neai, kəpə. Inu in nəghatiən əuhlin mın kəti. Inu tətəni məmə, nətəmi kəutəfaki okəsotamikmikien e nolien tərəh mın təhmen nətəmimi nətəm kəutəfaki kəm narmi nati mın. Mətəu kəutaskəlīm məha-məha Iesu əmə. Ilah kotəhmen e iətəmimi kəti u in təsapiliən ilah nıpətan əpnəpın mın, in təhlan əmə. 2Kor 11:2; Efəs 5:25-27; Nəh 21:9 * **14:6** Kətəghati lanəha məmə Nanusiən Təuvir naunun tikə mətəu-inu in tətəghati e nəlpəkəuiən itulin mın rəha Uhgın, kəni mətəu-inu in tətəni nıpəhriənən nian rəfin.

təmol natimnati rəfin ağin: neai mine niftəni, niftəhi mine nəhmti nəhu min.”

⁸ Kəni agelo kəti min, iətəm tatol nəmpə tu lan, tətətau=pən mətəni məmə, “! Papilon təməmei! ! Papilon təməmei! ! Papilon Əsanən Nahgin Təpət təməmei, meiuaiu! In təhmen e pətan rəha suaru iətəm təmiuvi=pa nəman e kəntri min rəfin kəhuva motəmnim wain ilah min. Wain u nimin, inko, niftəuiən nalməliən min, mətəkeikei kəm nətəmimi məmə kautol noliən tərəh ilah min. Kəni nian nəman kotəmnim wain u, ilah kautiuvi=pa niəməha rəha Uhgın o lah.”

⁹ Kəni agelo kəti min, iətəm tatol kisil lan, tatuərisig e lau, kəni mətəni əfəməh məmə, “Nəmə iətəmi kəti təfaki kəm nati miəgəh əha rəhn-kapə səpin, mine narmi nati iətəm kəmisikəuvin e nigı, kəni matos rəhan mak e nıpənəgin uə nəhlmin,

¹⁰ kəni in təkeikei məmnim min wain u inu, in niəməha rəha Uhgın. Wain u inu, kəməsəgələkləkian e nəhu. In otətəu nahməian e nigəm mine nəruas iətəm tatuəu okios in əpəha e nəhmti nagelo asim min mine Nəti Sipsip.

¹¹ Kəni nəhanigəm rəha nigəm iətəm tatus ilah matol nahməian kəm lah u, in tətəri nian rəfin, naunun tikə. Nətəmimi min kəha kəutəfaki kəm nati miəgəh rəhn-kapə ilah səpin mine narmin iətəm kəmisikəuvin e nigı, kəni motos mak rəha nərgin, ilah okəsotəmeigian e nərauio mine lapin.”

¹² Nəghatian u, nıpətin u məmə nətəmimi rəha Uhgın nətəm kəutohtəu=pən nəuia Uhgın, kəni məutəhatətə e Iesu, ilah kotəkeikei motəhtul əskasik.

¹³ Kəni əmeiko iəmətəu nəuiən kəti təmsipəri e nəgəu e neai mətəni məmə, “Ətei rəkis nati u:

rəueiu mine matuvən, nətəmimi rəha İərmənig, mətəu nəmə okohmis, ilah okotatig e nəuviriən pəhriən.”

Kəni Narmin Rəha Uhgın təni məmə, “!Əuəh! İlah okotəmeig e rəhalah uək, mətəu-inu okotos nəua rəhalah uək min.”

Nəuləkiən e nətəmimi e nəhue niftəni

¹⁴ İəməsəl=pən min əpəha əpən lak mafu nimali nəpuə kəti tərüən, kəni iətəmi kəti tətəharəg-pəri e nimali nəpuə kəha. İətəmi u, təhmen e Nəti İətəmimi. In tətəfəfau e hat rəha kig, kəmol e aiən u kol tətəraip-oraip, kəni mətələs nau ekəu kəti iətəm tasilə.

¹⁵ Kəni əmeiko agelo kəti min təmsipən əpəha e Nimə Rəha Uhgın muva, kəni mauin əfəmäh e iətəmi u, tətəharəg-pəri e nimali nəpuə məmə, “Os rəham nau ekəu mos muvən məulək, mətəu-inu nian rəha nəuləkiən tinuva, kəni nauəniən əpəha e nəhue niftəni tiniməhtə.”

¹⁶ Kəni əmeiko iətəmi u iətəm tətəharəg-pəri e nimali nəpuə, təmauəh e nəhue niftəni e rəhan nau ekəu, kəni məulək e nətəmimi e nəhue niftəni, təhmen e nauəniən iətəm tiniməhtə o nosiən.

¹⁷ Kəni agelo kəti min təmiet e Nimə Rəha Uhgın əpəha e negəu e neai. In tətələs min rəhan kəti nau ekəu iətəm tasilə.

¹⁸ Agelo kəti min, iətəm tatos nepətiən rəha nigəm e oltə, təmsi=pən əpəha e oltə, kəni mauin əfəmäh e agelo iətəm tətələs nau ekəu məmə, “Ələs rəham nau ekəu ko, muvən e nəhue niftəni, kəni mətei rəkis nətəmimi nətəm kotəhmen e nəua krep marəg u nəmiəvin min, əpəha e nəukətin. Nəhue niftəni təhmen e nəukətin.”

19-20 Tol lanəha, agelo kəha təmauəh e rəhan nau ekəu, tuvən e nəhue niftəni, kəni mətei rəkis nətəmi mīn əha kotəhmen e nəua krep iətəm tinimarəg rəkis. Kəni in mərəki=pən e ikin katevig-evig e nəua krep mīn ikin, məmə nəhuin otiet. Ikin əha, in ihluə e taun, Uhgīn tətəfətīgəm rəhan niəməha, kəni matol nalpīniən ikin kəm nətəmimi. Kəni katevig-ərain nətəmimi mīn u, kəni niralah iətəm tətaiəh mətaiu ikin əha, in təhmen e nəhu asoli kəti nəfəməhiən rəhan təhmen e 1,600 statia,[†] kəni mol lokamnim agīn lan. Nəmə əhos kəti tiuvig=pən ikin, nīrə təhrun nəriən mek nohlīn.^{‡§}

15

Nətəmimi rəha Uhgīn kəmotəni-vivi in

¹ İəməsəl=pən əpəha e negəu e neai mafu mīn nəmtətīən kəti mīn iətəm tuhapīspīs ohniəu. Nagelo ilah səpīn kautos naunu nalpīniən mīn, ilah səpīn. Nalpīniən mīn əha, ilah kautol niəməha apīəpiə rəha Uhgīn tol naunun lan.

² Kəni əmeiko, iəmafu nati kəti təhmen e nitəhi, mətəu kəmol e kilas mine nigəm filəh-filəh, kəni nətəmimi nəuvein kautəhtul e nīkalkalī nitəhi u, ilah kəha nətəm kəmotəluagin ilah nati miəgəh kəha rəhn-kapə səpīn mine narmīn iətəm

[†] **14:19-20** 1,600 statia təhmen e 300 kilomita. $1,600=4\times4\times10\times10$. Nəmpə u 4 tətəgətun “nəhue niftəni rəfin.” Kitah kotafin e nauəuə u kaugə 4 rəha nəhue niftəni, mine nīmətəgi 4. Nəmpə u 10 tətəgətun “ilah rəfin.” Ko nəghatīən e fes u tətəgətun apīəpiə rəfin nalpīniən rəha Uhgīn tatuvən o nətəmimi rəfin ikin mīn rəfin e nəhue niftəni iətəm ihluə e taun rəha Uhgīn. [‡] **14:19-20** Nətəm İsrəl ilah kautevig-evig e nəua krep məmə nəhuin otiet; inu katos nəmtətīən lan məmə tətəgətun nalpīniən rəha nətəm kotərəh. **§ 14:19-20** Aes 63:1-6

kəmişikəuvin e nigı, kəni kotol win e lau, mine
nəmpə iətəm tətəhtul o nərgin. Kəni Uhgın təməfən
hap* mın kəm lah,

³ kəni kautoh, məutani nəpuən rəha Nəti Sipsip
mine Mosis u, ioluək rəha Uhgın, kəutani məmə,

“İərməniğ Uhgın Nahgim Tepət Pık Agin

Rəham noliən mın kotuhapıspis e timah.

! Kig itulin, noliən mın rəham kotəhruahru
pəhriən!

⁴ ?Pəh otəsəğiniən lam, İərməniğ?†

?Kəni pəh otəsəfinəiən nəni-viviən o nərgəm?

Mətəu-inu ik pişin əmə nəkasim.

Nətəmimi e kəntri mın rəfin okəhuva

kəni motəfaki e nəhmtəm,

mətəu-inkonu nəmol pətigəm rəham noliən
əhruahru mın.”

⁵ Kəmotani rəkis nəpuən əha, iəməsəl-pəri e
negəu e neai, mafu kəmerəh=pən İkin Uhgın
Tətətiğ İkin, inu, Nima Tapolin rəha Uhgın.

⁶ Nagelo mın ilah səpin kəmoht e İkin Uhgın
Tətətiğ İkin, kautos nalpiniən mın ilah səpin.
İlah kautəhuvən e napən təuvir u, linən, iətəm
tatipitipit, kəni kəməlis nımankilalah e kətəuti
iətəm kəmol e aiən u kol tətoraip-oraip.

⁷ Kəni əmeiko, nati miəğəh mın kəha ilah kuvət
kəti təməfən pesin mın iətəm kəmol e aiən u kol
ilah səpin, kəm nagelo mın u səpin. Pesin mın u,

* **15:2** Hap mın kəha, nati katoh ilah o naniən nəpuən, təhmen e
kitar. † **15:4** Jer 10:7; Sam 86:9-10

kotəriaueh e niəməha rəha Uhgın u, iətəm tətətig itulin.‡

⁸ Kəni nəhanigəm təmərīauəh əha İkin Uhgın Tətətig İkin, nəhanigəm in nepətiən əhagəhag rəha Uhgın mine nəsanəniən rəhan, kəni ko iətəmi kəti təsuvəniən əha imə e İkin Uhgın Tətətig İkin mətuərus nalpiniən min ilah səpin iətəm nagelo səpin kautəmki, okotol naunun.

16

Pesin ilah səpin, kəmotərīauəh e niəməha rəha Uhgın

¹ Kəni əmeiko, iəmətəu nəuiən kəti təmagət əfəməh əpəha e İkin Uhgın Tətətig İkin, mətəni=pən kəm nagelo min u səpin məmə, “Əhuvən, motauvəregın pətigəm e nəhue niftəni pesin ilah səpin iətəm kəmotərīauəh e niəməha rəha Uhgın.”

² Agelo iətəm tətaupən, təmuvən mauvəregın pətigəm pesin rəhan e niftəni. Kəni əmeiko, nətəmimi nətəm kautos mak rəha nati miəgəh e rəhn-kapə lah səpin, kəni mautəfaki kəm narmin iətəm kəmisikəuvın e nigı, niməgım təməmirəuei nipətilah.

³ Kəni agelo nəmpə tu, təmauvəregın pətigəm rəhan pesin əpəha itəhi. Kəni nitəhi təmol nırə lan, təhmen e nira iətəmi təmimis. Kəni nati itəhi min rəfin kəmoħmis.

‡ 15:7 Təuvir məmə koteruh məmə, nati ilah səpin iətəm kəmuvan-ərain nauəə lan, təui səpin, mine təhro lanu, pesin səpin rəha nalpiniən; ilahal kəhləgətun məmə nati kətiəh əmə kətsımaru kəni o nolien təhagəhag o nəhruniən. İnəha tətəni nalpiniən rəha Uhgın.

4 Kəni agelo nəmpə tri, təmauvəregin pətigəm rəhan pesin e nəhmti nəhu min mine nəlugi nəhu min, kəni ilah kəməhuva motol nira e lah.

5 Kəni əmeiko iəmətəu agelo iətəm tətarməniḡ e nəhu min təni məmə,
 “Ik pisin əmə ik Uhgın, nəkəhruahru,
 ik ko iətəm nətatig kəni nəmətatig,
 kəni təhruahru əmə məmə onəkol nalpiniən kəm
 lah lanəha.

6 Rəhalah aru əmə,
 mətəu-inu ilah kəmotiuvu nira rəham nətəmimi
 min mine iəni min,
 kəni ik nəkəfən nira nımlah məmə okotəmnim.”

7 Kəni iəkətəu oltə tətəghati əfəməh məmə,
 “!Əuəh! İərməniḡ Uhgın Nahgin Təpət Pik Agin,
 rəham nəghatiən nəməh nətəmimi lan, in
 təhruahru aḡin, kəni nıpəhriəniən.”

8 Kəni əmeiko, agelo nəmpə fo, təmauvəregin pətigəm rəhan pesin e miḡigar, kəni kəməfən nəsanəniən kəm miḡigar məmə otəhgi nətəmimi təhmen e niḡəm.

9 Kəni nəpiəpeiiən təmus ilah, kəni kotəuiakən e nərgi Uhgın, iətəm in tətarməniḡ e nalpiniən min u, mətəu ilah kotəpəh nəuhliniən nətəliḡiən rəhalah, kəni motisiəi rəhan nepətiən.

10 Kəni agelo nəmpə faif təuvəregin pətigəm rəhan pesin əpəha nati miəḡəh tətarməniḡ ikin, kəni əmeiko, ikin min rəfin in tətarməniḡ ikin in təmapinəpu. Kəni nətəmimi kautətəu nəhməiən, məutus nəmilah məutəuəhtuv-auəhtuv.

11 Kəni ilah məutəuiakən e Uhgın əpəha e nəḡəu e nəai o nəhməiən min mine nıməḡim min rəhalah, mətəu ilah kəməsotəuhliniən nətəliḡiən rəhalah o nati iətəm kəmotol.

12 Kəni agelo nəmpə sikis, təmauvəregin rəkis rəhan pesin e nəhu asoli, nərgin u, Iufretis, kəni əmeikonu nəhu təmamir mol suaru rəha kig mın kotaliuək lan mautsipah.

13 Kəni əmeiko, iəkəfu mın narmın tərəh kisil kihləhmen e firok. Kəti təmiet e nıpəgnəua ialkitə, kəti tiet e nıpəgnəua nati miəgəh rəhn-kapə lah səpin, kəni kəti tiet e nıpəgnəua iəni eiua.*

14 İlahal narmi iərmis mın, iətəm kautol nəmtətiən mın, kəni ilahal kihliet mihluvən o kig mın e nəhue niftəni rəfin, məhluhapumın ilah məmə okotəluagin e Nian Asoli rəha Uhgın Nahgin Tepət Pık Agın.

15 Kəni İesu təməni məmə, “! Əsal=pa-to! ! İətuva təhmen e iakləh! İətəmi iətəm təsapiliən mətair, məsəpegiən rəhan napən o napiliən məmə in otəsaiu piəpiəiən kəni maulis ohni, in otatig e nəuviriən pəhriən.”†

16 Kəni ilah kəmotoriarun rəfin kig mın əpəha ikin kəti, kətəni e nəghatiən rəha nətəm İsrəl, məmə, “Armaketon.”

17 Kəni naunu agelo iətəm in nəmpə səpin, təmauvəregin rəkis=pən rəhan pesin əpəha e nimagəuagəu, kəni əmeiko əpəha e İkin Uhgın Tətətig İkin, nəuiən asoli kəti tişipən əpəha e jeə rəha kig məmə, “!TİNOL naunun!”

* **16:13** “İəni eiua” u, in nati miəgəh iətəm təməhapu niftəni məri, rəhnəpati keiu, iətəm təməghati lan e Nəh 13:11-18. † **16:15** İnu nəghatiən əuhlin. Noliən rəha nəfəniən napən in tətəgətun məmə iətəmi in tatol noliən təuvir mine mətəhtul maru o İesu nian otitəlig=pa. Mətəu noliən rəha nəpegiən napən tətəgətun noliən rəha təfagə tərəh.

¹⁸ Kəni əmeiko təmoraip, kəmətəu nagətian asoli, kəni kaluəluə təmatiperəh atiperəh, kəni nəmig asoli təməlauəl e niftəni. Nəmig u, in iahgin iahgin, kəseh əhanəhiən nəmig kəti iahgin tol lanəha nian kəti.

¹⁹ Kəni taun asoli təməhapu nəuветin kisil, kəni taun min e kəntri min rəfin kəmohtmərəgrəg motol nati tikə e lah. Uhgın, nikin təməhti noliən tərəh min rəha Papilon Asoli, kəni təfən kap iətəm təməriauəh e wain e niəməha rəhan, təməkeikei kəm in məmə otəmnim rəfin agın.

²⁰ Nıtəni əlkələh min rəfin kəmotagim, mohkə, kəni nıtəuət min kəseh minian ilah.

²¹ Ais u iətəm təhmen e kəpiel asoli kautisi=pən e nimali nəpuə, kəmotəmei=pən e nətəmimi. Ais u, kətiəh əmə təhmen e fifti kilo, kəni nətəmimi kəmotəuiakən e Uhgın o nahli=paiən ais iətəm təməmei=pən e lah, mətəu-inu nalpiniən u in tərəh tərəh agın.

17

Pəta-ionəhan tərəh agın

¹ Kəni əmeiko, agelo min səpin əha kəti u kəutəmki pesin ilah səpin təmuva məni=pa kəm iəu məmə, “Va-to, pəh iəkəgətun kəm ik nalpiniən rəha pəta-ionəhan* tərəh agın, iətəm tətəharəg=pən e nəhu tepət.

² Pətan əha, kig min rəha nəhue niftəni ilah kəmutit, kəni nətəmimi rəha nəhue niftəni ilah kəmutəmnim nımın wain, məutapis ilah min kəni mautit.”

* **17:1** Pəta-ionəhan, nıpətin pətan rəha suaru.

³ Kəni nəsanəniən rəha Narmin Rəha Uhgın təmol kəm iəu, kəni agelo təmit rəkis iəu iəkian əpəha ikin təpiə-məpiə ikin. Kəni ikin əha, iəmafu pətan əha tətasuə e nati miəgəh ərarəuv kəti. Kəmətei=pən nərgin min iətəm tətəni rah Uhgın, tirəuei rəfin nıpətın, kəni rəhn-kapə təmisim ilah səpin, konu rəhnəpati ten.

⁴ Pətan əha, tatuvən e napən iətəm tol nəugi naris mine mərarəuv təhmen e kwın kəti, in təmol malə-malə e nıpətın, tətəuan nəuanati mine iəring, iətəm kəmol e aiən u kol, mine kəpiel iətəm nəhmtin tiəkis, mine nati kəti təuvir pik u, perəl.† Kəni in tatos kap kəti e nəhlmin, iətəm kəmol e aiən u kol, kəni təriauəh e nati tərəh min, iətəm kotamikmik agin e nəhmti Uhgın, kəni ilah kəha nəua noliən tərəh rəhan.

⁵ Kəni inəha e nıpənəgin, kəmətei=pən nərgin kəti əha ikin, iətəm nıpətın tətəhluaig u, tətəni məmə,

TAUİN ƏSANƏN NAHGİN TEPƏT U PAPILON.

IN İTİ NİPƏTA-İONƏHAN MİN RƏFIN.

KƏNI IN NƏUKƏTİ NOLIƏN NATI KOTAMİKMİK AGİN
MİN.

⁶ Kəni iəkafu məmə pətan u, in tinapis e nira nətəmimi min rəha Uhgın, nira nətəmimi kəmutəhtul pətigəm o nəni pətigəmiən İesu.

Nian iəmafu, kəni narmək təmiuvig pik pəhriən.

⁷ Kəni əmeiko agelo təməni=pa kəm iəu məmə, “?Narməm tatiuvig lankonu lan o nak? İəu iəkitis nəghatıən oneuən e pətan u mine nati miəgəh iətəm tətasuə-pəri lan, iətəm rəhn-kapə təmisim ilah səpin kəni rəhnəpati ten.

⁸ Nati miəgəh iətəm nəmeruh, təmətatig, kəni

† 17:4 Perəl u, in kəpiel təuvir əpəha e niki kəuvin.

təsatiğiən rəueiu, kəni otəsuvəhiən otəri e nıpəg asoli iətəm teiuaiu ağın, kəni tınətaiu matuvən məmə Uhgın otərəkın.

“Kəni nətəmimi rəha nəhue nıftəni nətəm kəməsətəiən nərgilah e nauəuə rəha nəmiəgəhiən, ilah, narmilah otiuvıg pik nian okotafu nati miəgəh u, mətəu-inu aupən in təmətəmiəgəh, mətəu təsatiğiən əha rəueiu, mətəu in otiet pətiğəm mın.

9 “İətəmimi otəkeikei mos neinatığiən o nəhrunıən nıpəti nəghatiən u. Rəhn-kapə nati miəgəh u, ilah səpın, kəutəgətun=pən nıtəuət mın iətəm pətan əha tətəharəg-pəri e lah.‡

10 Kəutəgətun=pən mın kig ilah səpın. Kig faif ilah kinohiet rəkis, kətiəh tətəmiəgəh rəueiu, kəni kəti mın təsuva əhanəhiən. Mətəu nian tuva, in otəkeikei mətətiğ o nian əkuəkır əmə.

11 Nati miəgəh u iətəm təmətətiğ, kəni rəueiu in təsatiğiən, in mın in kig kəti, iətəm tatol nəmpə eit lan, mətəu in mın in kig kəti rəha kig mın u ilah səpın, kəni tınətaiu mınatuvən e naunun suaru kəti məmə Uhgın otərəkın mau kətiəh lan.

12 “Rəhnəpati ilah ten iətəm nəmafı ilah, kəutəgətun=pən kig ilah ten, iətəm ilah kəsotos əhanəhiən narmənığiən rəhalah. Mətəu ilah okəpanotos nepətiən məmə ilah kig mın, motarmənıg ilah nati miəgəh, mətəu o nian əkuəkır əmə.

13 Nətəliğiən rəhalah kətiəh əmə o nəfənıən rəhalah nəsanənıən mıne nepətiən kəm nati miəgəh.

‡ 17:9 Nətəmimi tepət nıkilah təhti məmə nati u tətəgətun Rom, in kəmuvləkın-pəri e nıtəuət ilah səpın lan.

¹⁴ İlah okotəluagin ilah Nəti Sipsip, mətəu Nəti Sipsip otol win e lah, mətəu-inu Nəti Sipsip in İərmənig rəha İərmənig mın, mine Kig rəha kig mın. Kəni in otuva ilah mın nətəmi mın u təmitəpın ilah, kəni ilah kautəhtul əskasik e rəhalah nəhatətəiən.”

¹⁵ Kəni əmeikonu, agelo təni=pa mın kəm İəu məmə, “Nəhu mın u nəmafı, İətəm pəta-ionəhan tətəharəg-pəri e lah, tətəgətun=pən nətəmimi nılosilah tol pısın pısın, nımənin nətəmimi, kəntri mın, mine nəghatıən pısın pısın mın.

¹⁶ Nati miəgəh mine rəhnəpati ilah ten İətəm nəmafı, ilah okotəməki e pəta-ionəhan u. Kəni ilah okotərəkin in, motol in tayı piəpiə. İlah okoton nıpətın kəni motuvan aru nıpətın e nigəm.

¹⁷ Okotol lanəha, mətəu-inu Uhgın təmələhu=pən nati u e nıkilah, məmə okotol nətəligiən rəhan, kəni mol nıkilah kətiəh əmə o nəfəniən rəhalah nəsanəniən kəm nati miəgəh, məmə in otarmənig, mətəuarus nəghatıən rəha Uhgın tuva mol nıpəhriənıən lan.

¹⁸ “Pətan əha nətəfu, in taun nahgin tepət İətəm tətərmənig e kig mın rəha nəhue nıftəni.”

18

Papilon təməmei

¹ Uərisig e natimnati mın u, İəmafı agelo kəti mın təmsipəri e neai. In tatos nepətıən asoli, kəni in tətəsiəgəpın rəfin nəhue nıftəni e rəhan nəhagəhagiən.

² Təməmərıt əfəməh e nəuiən kəti İətəm İahgin, məmə,

“! Təməmei! ! Pabilon Əsanən Nahgin Tepət təməmei!

Iərmis tərəh mın kinəhuva motatig ikin.

In nəuaniprasın rəha narmın tərəh mın.

In nəuaniprasın rəha mənig tərəh mın, kəsuniən, iətəm kotamikmik e nəhmti Uhgın.

³ Mətəu-inko kəntri mın rəfin kinotapis e nımın wain u, mautitəu nalməliən, mautit in.

Kig mın rəha nəhue niftəni kəmotit mın,

kəni nətəmi kautol səlim e natimnati mın e nəhue niftəni,

rəhalah nautə nepət rəkis e rəhan noliən iətəm

tətaumis o natimnati rəhan.”

⁴ Kəni əmeiko iəmətəu nəuiən kəti mın e negəu e neai təni məmə,

“Ohiet rəkis lan, rəhak mın nətəmimi,

məmə rəhan noliən tərəh otəsələs pikiniən itəmah,

kəni itəmah nəsotosiən rəhan kəti nalpiniən,

⁵ mətəu-inko in tətətoriarun rəhan noliən tərəh təri iuəkır əmə tek neai, mol Uhgın təsaluiən e rəhan noliən tərəh mın.

⁶ Otəlpın nitai nati təhmen e iətəm in təmol kəm rəham nətəmimi.

Otəfən rəhan nətəouiən mau keiu.

Otiuvi rəkis nımın wain iətəm in tarfu məskasık,

rəhan nəsanəniən tepət mapirəkis iətəmi ko iətəm in tətəfən kəm lah.

⁷ Pətan konu, tətətəfəri aru in, mətətəu təuvir e nautə rəhan,

mətəu rəueiu əha, əfən nətəouiən rəhan e nahməiən mine nasəkiən,

mətəu-inu tətəghati əfəri e nikin mətəni məmə, ‘İəu kwın kəti. İkinu iətəharəg, mətarmənig. Səniəmə iəu pətəlimis. Ko iəsasəkiən nian kəti.’

8 O nəfəriən rəhan, rəhan nalpiniən min otələs in o nian kətiəh əmə.

In otatimis, mətətəu tərəh mətasək.

Kəni in otatig e nian iəkis o nosiən nauəniən, kəni nigəm otus in, mətəu-inu İərməniğ Uhgın əha, nahgin tepət, in tətəfən rəhan nalpiniən.”

9 “Kəni nian kig min rəha nəhue niftəni nətəm kəmautit kəni maautos pəti nautə min rəhan, koteruh nəhanigəm e nigəm iətəm tatus, kəni ilah okotasək, maütətəu tərəh ohni.

10 Rəhan nahməiən otol ilah kotəgin, kəni motəhtul=pən əmə isəu məütəni məmə,

‘!Kəsi! !Kəsi o taun asoli!

!Əui, Papilon, taun iətəm təmətəsanən pik! Mətəu rəueiu agin uəha, kəmau kətiəh əmə lan, in tinatos rəhan nalpiniən!’

11 “Nətəmimi kautol səlim e natimnati e nəhue niftəni, ilah min okotasək motasək o pətan u, mətəu-inu iətəmimi kəti min tikə o nosiən nəhmti rəhalah natimnati.

12 İətəmi kəti min otəsosien nəhmti aiən u kol, mine silfə, mine kəpiel təuvir min, mine perəl* rəhalah, kəni iətəmi kəti otəsosien nəhmti napən təuvir u linən, mine napən təuvir u silik, mine napən u iətəm tətərarəuv, iətəm nəhmtilah tiəkis agin. İətəmimi otikə o nosiən nəhmtin nigə pisin pisin min iətəm kəutəpien vivi, mine natimnati min iətəm katol e rəhnəpati eləfən, mine nigə əskasik min u nəhmtin tiəkis agin, mine prons,† mine aiən, mine kəpiel təuvir kəti u, mapil.

* **18:12** Perəl u, in kəpiel təuvir əpəha e niki kəuvin. † **18:12** Prons in aiən kəti, mətəu rəhan kalə təhmen e kol.

13 İətəmimi otikə o nosiən nəhmti nati nəmiəvilah tətəpien vivi mın, inu sənəmon, mine səntə, mine insens, mine frankinsens, mine fomat u mir. Nətəmimi okohkə o nosiən nəhmti wain mine oiel mine flauə mine wit rəhalah. Kəni İətəmimi otikə mın o nosiən nəhmti kau mın, mine sipsip mın, mine əhos mın, mine kat mın, mine slef mın rəhalah.

14 “Kəni nətəmimi rəha noliən səlim e natimnati mın, ilah okotasək pik, nikilah tahmə. İlah okotəni məmə, ‘Nəua uək asoli mın rəham İətəm ik rəham nətəligiən təmuvən pik lan, kəni nəmatol, ilah kınotagım motəpəh ik. Rəham nautə mın mine malə-malə mın rəham kınotagım, ko nəsos miniən ilah.’

15 Nətəmimi kautol səlim e natimnati mın rəhalah kəm pətan u, mautos nautə asoli mın lan, ilah kautəhtul=pən isəu ohni, məutərəmrumın o rəhan nəhməiən. İlah nikilah otahmə kəni kotasək motasək əfəməh,

16 motəni məmə,

‘!Əui, kəsi! Taun əsanən İətəm təmatuvən e napən təuvir mın u linən, İətəm tatol nəugi naris mın tərərəuv mine, kəni matol malə-malə e niyətin tətəuan nəuanati mine İəring, İətəm kəmol e aiən u kol, mine kəpiel mın nəhmtin tiəkis, mine nati təuvir mın u perəl mine.

17 Mətəu rəueiu ağın uəha, kəmau kətiəh əmə lan, kəmərəkin rəfin nautə asoli mın rəhan.’

“Kəni əmeikonu nətəmi kautələs negəu mın rəfin, nətəmi kəutaliuək e negəu, mine kuru mın rəha negəu, mine nətəmimi rəfin İətəm kautos məni rəhalah o natigiən e nəhue nitəhi, ilah okotəhtul=pən isəu ohni.

18 Nian kotafu nəhanigəm lan tatuəu, kəni ilah okotəni məmə, ‘!Kəsehian taun kəti təsanən təhmen e taun asoli u!’

19 Kəni ilah okotatu rəhn-kapə lah e niməulul, tətəgətun=pən məmə nikilah tətəhmə, kəni motasək pik məmə,

‘!Əui, kəsi! !Taun asoli u iətəm nətəmimi rəfin iətəm kautos negəu mın itəhi, ilah rəhalah nautə təmepət e rəham natimnati!

Mətəu rəueiu ağin uəha, kəmau kətiah əmə lam, kəmərəkın ağin ik.’

20 !Mətəu itəmah e negəu e neai, itəmah nətəmimi rəha Uhgın, mine aposil mın mine iəni mın, itəmah nikitəmah təkeikei magiən, mətəu-inu Uhgın təmos rəkis neim e təmah mələhu=pən o pətan u!”

21 Kəni əmeiko, agelo əsanən kəti təmələs kəpiel asoli kəti, matu=pən e nahgin rəfin əpəha itəhi, kəni məni məmə,

“Kəməraki=pən lanəha Papilon Əsanən Nahgin Təpət əpəha itəhi.

Kəni okol in təsəhtul minian.

22 Kəni ko kəsətəu minian nəuia hap‡ mine nəpuən mın, mine nəuia nahlian nau mine təui u ikin u.

Iətəmimi rəha nəlpəkəuiən təuvir e natimnati otikə u ikin u,

kəni okəsətəu minian nərkərikian rəha kəpiel mın iətəm kətəuei əris-əris wit katol flauə lan. §

‡ 18:22 Hap in nati kəti katoh o naniən nəpuən, təhmen e kitar.

§ 18:22 Aupən ikin, kəmos kəpiel keiu, motələhu=pən nikitə wit e nəlugilau motəuei əris-əris nikitə wit lan məmə otol niauın mol flauə lan. Suaru kəti o nəuhlinian fes u məmə, “kəni okəsətəu minian kəkih nien.”

23 Nəhagəhagiən rəha lait mīn ko kəsotasiə mīniən,
 kəni ko kəsətəu mīniən nəuia pətan mīne iərman
 iətəm katuol nəniəskasikiən rəhalau e nian
 rəha marit,
 mətəu-inu aupən, nətəmimi u kautol səlim e natim-
 nati rəham,
 ilah kautol win e nəhue niftəni mīn rəfin,
 kəni ik nətəugin asim nətəmimi e kəntri pisin pisin
 mīn məmə kəhuva o rəham narmənigiən, e
 nolian masig rəham.

24 Taun asoli u Papilon in təmos nalpinian
 mətəu-inu kəmatiuvi nira iəni mīn mīne nətəmimi
 mīn rəhan Uhgīn ikīn mīn rəfin e nəhue
 niftəni.
 Nipəhriənian, nira nətəmimi rəfin nətəm
 kəmohamu ilah,
 in tətətig e taun asoli u.”

19

Nətəmimi ilis e negəu e neai

kəmotəni-vivi Uhgīn

1 Uərisig e nəghatiən rəha agelo kəha, iəkətəu
 nəuian asoli kəti təhmen e nətəmimi tepət tepət
 kəutagət əfəməh, əpəha e negəu e neai, mautəni
 məmə,

“!Aleluiə! !Pəh kotəni-vivi Iərmənig!

!In Uhgīn u, təmosmiəgəh itah!

Nepətiən əhagəhag mīne nəsanəniən in rəhan pisin
 əmə,

2 mətəu-inu nakilian rəhan in təhruahru pəhriən.

Rəhan nəghatiən tinoh rəkis pəta-ionəhan u, iətəm
 təmit əpnəpin nətəmimi,

kəni tinətalpin nira rəhan nolüək mīn.”

3 Kəni kəmotagət əfəməh mīn motəni məmə,

“!Pəh kotəni-vivi İərməniğ Uhgın! Nəhanigəm e niğəm iətəm tatus pətan u, tətəri tətəri nautun tükə.”

⁴Nətəmi asoli nətəm kəmotəhuitən mın ilah tuenti-fo, mine nati miəgəh ilah kuvət, kəmotasiəulın nəulilah kəm Uhgın. İlah kəmotəiuaiu, niyənəgilah tek niftəni, motəfaki kəm in, iətəm tətəharəg-pəri e rəhan jeə, mətərməniğ. Kəni ilah motəni məmə, “!Əuəh! !Pəh Kotəni-vivi İərməniğ!”

Marit rəha Nəti Sipsip

⁵Kəni əmeiko, nəuiən kəti təmsi=pən əpəha e jeə rəha kig, mətəni məmə,

“!Otəni-vivi Uhgın rəhatah!

!İtəmah rəhan nolək mın rəfin, otəni-vivi in!

!İtəmah u, nəutisiai, mautəgin e Uhgın, otəni-vivi in!

!Nati əpnəpın nəmə itəmah nautos nepətiən asoli mın, o nətəmi əpnəpın əmə, mətəu otəni-vivi Uhgın!”

⁶Kəni əmeiko iəmətəu nəuia nati kəti təhmen e nətəmimi tətət kəutagət, kəni məhmen mın e niətəhi iətəm tatem nəuanaluəluə, mine kaluəluə tətətiperəh atiperəh motəni məmə,

“!Pəh kotəni-vivi İərməniğ!

Mətəu-inu İərməniğ Uhgın rəhatah, Nahgin Tətət Pık Agin, in tinətərməniğ.

⁷Pəh nikitah təräuəh e nagianən,

kəni motəni niyəhrinən e rəhan nepətiən,

mətəu-inu tinuə e nian əhrühru rəha marit rəha Nəti Sipsip.

Kəni rəhan pətan tətəhtul maru mətəhtahnin əmə.

⁸Kəni Uhgın təməfən nəpən təuvir kəm in, məmə otuvən lan.

Napən təuvir u linən, tətoraip-oraip, mərüən.”
(Napən təuvir u linən, tətəgətun=pən noliən əhruahru rəha nətəmimi rəha Uhgın.)

⁹ Konu agelo u, təni=pa kəm iəu məmə, “Ətei rəkis natimnati mın u. ‘Nətəmi mın u inu nətəm kəmauın e lah məmə okəhuvən e nauəniən rəha marit rəha Nəti Sipsip, ilah okotatig e nəuviriən pəhriən.’”

Kəni matig məni məmə, “Nəghatiən mın u, ilah nəghatiən pəhriən rəha Uhgın.”

¹⁰ Təməni lanəha, kəni iəmisin=pən nəulik e nəhlkin, meiuaiu, nıpənəgək tek niftəni, məmə iəkəfaki kəm in. Mətəu in təni=pa kəm iəu məmə, “!Səfakiən kəm iəu! Kilau min ik ioluək mil əmə, kitah piam mın nətəm ilah kautəhtul əskasik o nəni pətigəmiən nanusiən təuvir rəha Iesu. Əfaki əmə kəm Uhgın, mətəu-inu nəhtul-pətigəmiən rəha Iesu, in nəukəti nəghatiən mın rəha iəni mın.”

Iətəm təmasuə e əhos kəruən

¹¹ Kəni əmeiko iəkafu negəu e neai təmerəh, kəni mafu əhos kəruən kəti. Iətəm tətəsuə-pəri lan, nərgin ko, “Iətəmi Kəhrun Nəhatətə Əskasikiən Lan, kəni in Nıpəhriənien.” In tətəməu, kəni mətəfən nalpiniən kəm nətəmimi e noliən iətəm təhruahru əmə.

¹² Nəhmtin təhmen e nəmnamı nigəm, kəni kəməfəfau=pən kəfəfau tepət tepət e rəhn-kapə, kəfəfau mın u, ilah kəfəfau mın rəha kig asoli agin. Kəmətei=pən nərgin kəti lan, mətəu iətəmi kəti təsəhruniən nərgin əha, in pisin əmə təhrun.

¹³ In tatuvən e napən kəti iətəm kəmel e nira,* kəni nərgin kəha, Nəghatiən Rəha Uhgın.†

* 19:13 Aes 63:1-6 † 19:13 Jon 1:1,14

14 Kəni soldia mın rəha negəu e neai kautəhuərisig lan. İlah rəfin kəutəharəg e əhos kəruən mın, kəni mautəhuvən e napən təuvir u, linən, tərueən məuvir.

15 İətəmi kəha, rəhan kəti əha ikin nau iətəm tatsipən e nıpəgnəuan.‡ Kəni in otətamu nətəmimi e kəntri mın e nau əha. “In otarmənig e lah, kəni nəmtətian rəha nepətian u, in neim iətəm kəmol e aian.”§ In otol təkəsik agin kəm lah, təhmen əmə məmə katol e nəua krep mın iətəm nətəmimi kautevig-evig lan məmə nəhuin otaiəh kəni kol wain lan. Noliən əha inəha, Uhgın Nahgın Tepət PİK Agin tatol pətigəm rəhan niəməha asoli.

16 Kəmətei=pən nərgin e rəhan napən, mine nuvan, məmə,

KIG RƏHA KIG MİN MİNE İƏRMƏNİG RƏHA İƏRMƏNİG
MİN*

17 Kəni əmeikonu iəkəsəl=pən mafu agelo kəti tətəhtul=pən e mıtigar, in tətəsək əfəməh mətəni=pən kəm mənig mın iətəm kəutiuvig əpəha e nimagəuagəu, məmə, “Əhuva, motuhapumın itəmah mın o nauəniən asoli rəhan Uhgın,

18 məmə itəmah onəkoton nəhuvegi kig mın, mine nətəmi asoli rəha soldia mın, mine nətəmi nahgilah tepət, mine əhos mın, mine nətəmi kəutasuə-pəri e lah, mine nəhuvegi nətəmimi rəfin, nətəmi səniəmə slef, mine slef mın, nətəmi kəutos nepətian asoli mın, mine nətəmi əpnəpın əmə.”

19 Kəni əmeikonu, iəkətig mafu mın nati miəgəh əpələ, mine kig mın rəha nəhue niftəni, mine rəhalah soldia mın. İlah kəmotuhapumın ilah mın

‡ 19:15 Aes 49:2; Hip 4:12; Nəh 1:16; 2:12 § 19:15 Sam 2:9

* 19:16 1Tim 6:15; Nəh 17:14

məmə okotəluagin ilah iətəm tətəsuə e əhos kəruən, mine rəhan soldiə mın.

²⁰ Mətəu kəmotaskəlīm nati miəgəh kəha, mine iəni eiua mın iətəm təmatol nəmtətian apispis mın nian təmətətig ilau nati miəgəh. In təmatol nəmtətian mın əha, o neiuəian e nətəmimi mın u nətəm kautos mak rəha nati miəgəh, kəni məutəfaki kəm narmın iətəm kəmisikəuvın e niği. Kəmotəraki=pən ilau pəti kətuəmiəgəh əmə, əpəha e niyəgnəua nəmnamı niyəm asoli iətəm təpiəpei matuəu matəpien.

²¹ Iətəm tətəsuə e əhos kəruən, təmoəhamu kig mın mine soldiə mın rəfin e nau rəha nəluəginian iətəm tatsipən e niyəgnəuan kəni mənig mın rəfin kəmoton niyətilah, moton, nərfilah tasisi vivi.

20

Kristo təmuva mol Kig kəni marmənig e nətəmimi mətəuaruspən nu uan-tausin

¹ Kəni əmeikonu, iəmafəu əgelo kəti tatsipəri e nəgəu e neai, tatos ki rəha niyəg asoli iətəm teiuaiu əgin, * mine sen asoli kəti.

² Kəni in təmaskəlīm ialkitə asoli u, sineik nuvəh əpələ əupən, in İərmis, uə Setən, kəni məlis-ərain o nu uan-tausin.

³ Təməraki=pən lan e niyəg asoli iətəm teiuaiu əgin, kəni məhtipəsig lan tiəkis, məmə in otəseiua minian e nətəmimi rəha kəntri mın mətəuarus=pən nu uan-tausin otol naunun. Nu uan-tausin otol nau-nun rəkis, okəkeikei kerəh mın lan o nian əkuəkir mın əmə.

⁴ Kəni əmeiko, iəkəfu jeə rəha kig mın nəuvein, kəni nətəmimi nətəm kəutəharəg-pəri e lah. Uəgin

* 20:1 Nəh 1:18

təməfən nepətiən kəm lah məmə ilah okotakil nətəmimi. Kəni iəkafu mın nətəmimi nətəm kəmətəhtuv nentəuilah mətəu kəmotəhtul pətigəm o nəni pətigəmiən nanusiən təuvir rəha Iesu mine nəghatiən rəha Uhgın. İlah kəməsotəfakiən kəm nati miəgəh mine narmin iətəm kəmisikəuvin nati miəgəh mine narmin iətəm kəmisikəuvin e nigı, kəni məsotosiən rəhan mak e nıpənəgilah mine nəhlmilah. Kəni rəueiu ilah kəmotəmiəgəh mın, kəni məutarmənig ilah Kristo u nu uan-tausin.

⁵ Nati əha, in nair=pa minian e nimisiən iətəm otaupən. Mətəu nətəmimi mın nəuvein nətəm kəmoħmis rəkis, ilah kəmosos mak rəha nati miəgəh əpəha, kəməsotəmiəgəh minian mətəuarus nu uan-tausin.

⁶ Nətəmimi mın kəha, nətəm kəmaupən kos ilah e nair=pa minian e nimisiən, ilah okotatig e nəuviriən pəhriən, mətəu-inu ilah nətəmi asim mın rəha Uhgın. İlah okəsəhuvəniən e nəmnamı nigəm asoli, mətəu ilah okəhuva motol pris mın rəha Uhgın mine rəha Kristo, kəni ilah okotarmənig ilah mın o nu uan-tausin.

Uhgın təmol nalpiniən kəm Setən

⁷ Nian nu uan-tausin tinol naunun, okahli pətigəm mın Setən e nıpəg asoli.

⁸ Kəni in otuvən əpəha e kaugə kuvət rəha nəhue niftəni, o nətəmimi iətəm kətəni məmə Kok mine Makok,[†] məmə oteiuə e lah, kəni mos rəfin ilah moriarun ilah o nəluaginian. İlah rəfin otepət otepət, nəmpə rəhalah in təhmen e nıpəkil əpəha e nıkali nitəhi.

[†] **20:8** Esik 38:2,9,15

9 İlah kəmotaliuək məhuvən isəu isəu mın mohrəuei rəfin nəhue niftəni. Kəni ilah kəmotəhtul mohtəlau e ikın nətəmimi rəha Uhgın okotatig ikın, mine taun asoli u iətəm Uhgın tolkeikei pik.‡ Mətəu nigəm kəti təmsipəri e negəu e neai, muva mus ilah.

10 Kəni kəməraki=pən e İərmis iətəm təmətəfən-əfən kəm lah, kəməraki=pən əpəha e nəmnamı nigəm asoli iətəm tətəpien. İkin əha, kəməraki=pən rəkis nati miəgəh mine iəni eiua. İlahal okəhlətəu nahməiən itulın e nərauiə mine lapın, naunun tikə.

Naunun nakiliən

11 Kəni əmeiko iəkafu mın jeə asoli kəti, tərueən. Kəni kig tətəharəg-pəri lan. Nəhue niftəni mine neai kəmuagım e nəhmtın, miakə agın.

12 Kəni əmeikonu iəkafu nətəmi kəmohtmıs, nətəmi kautos nepətiən asoli, mine nətəmi əpnəpın əmə. İlah rəfin kəutəhtul aupən e jeə rəha kig u, kəni kəmeg nauəuə mın.§ Kəni kəmeg mın nauəuə kəti, inu nauəuə rəha nəmiəgəhiən. Okeh nakiliən rəha nətəm kəmohtmıs e nauəuə mın u, kəni kinətakil ilah kətiəh kətiəh o nati ilah kəmotol.

13 Nitəhi təməhlman e nətəmimi kəmohtmıs=pən itəhi, kəni Nımisiən mine Nəuanpən kəmuəhlman mın lah, ilah kinohiet rəkis e lau, kəni kinətakil ilah kətiəh kətiəh o nati ilah kəmotol.

14 Kəni kəmələs Nımisiən mine Nəuanpən, kəraki=pən e lau e nəmnamı nigəm asoli. Nəmnamı nigəm asoli u, in nımisiən mau keiu.

‡ 20:9 “Taun asoli u, iətəm Uhgın tolkeikei pik,” in tətəghati e Jerusiləm. § 20:12 Natimnati rəfin iətəm nətəmimi kəmotol, kəmətəi rəkis e nauəuə mın u.

¹⁵ Nəmə kəsehian nərgi iətəmi kəti e nauəuə rəha nəmiəgəhian, kəni okəraki=pən lan e nəmnamı nigəm asoli.

21

Jerusiləm vi

¹ Kəni əmeiko iəkafu neai vi mine nəhue niiftəni vi, mətəu-inu neai əuas mine nəhue niiftəni əuas kəniakə. Kəni niətəhi təmikə min.

² Kəni əmeiko iəkafu taun asim rəha Uhgın, inko Jerusiləm vi, tatsi-pəri o Uhgın e negəu e neai mətəuəiu=pa. Kəmol malə-malə lan təhmen e pətan iətəm kəmol malə-malə kəm in məmə otuvən meh rəhan iərman muol marit.

³ Kəni əmeikonu iəkətəu nəuian asoli kəti təmsipəri əpəha e jeə rəha kig mətəni məmə, “!Afu-to! Rəueiu əha, Uhgın tınol lahuənu rəhan ilah nətəmimi. In otətətig ilah min, kəni ilah okəhuva rəhan min nətəmimi. Kəni Uhgın əhruahru otətətig ilah min, kəni in rəhalah Uhgın.

⁴ In otafəl rəkis rəfin nəhu nəhmtilah. Nimişian mine nasəkiən mine nəhməiən min okohkə. Natimnati nuvəh min u, ilah kənəhuvən rəkis, ko kəsəhuva minian.”

⁵ Kig iətəm tətəharəg-pəri e rəhan jeə, təni məmə, “İatəuhlin natimnati min rəfin kəhuva motuvi.” Kəni məni məmə, “Ətei rəkis natimnati min u, mətəu-inu nəghatian min u, kəhrun narəriən e lah məmə ni-pəhriənien.”

⁶ Kəni matig məni=pa min kəm iəu məmə, “Kinol naunun e natimnati rəfin. İəu Nəukətin mine

Naunun.* İəu nətuəuinian, kəni iəu iatol naunun lan. Nətəmimi nətəm kautəuauə, iəu oiəkəfən nəhu kəm lah, nətəmimi okotəmnim məsotosian nəhmtin. Kəni nəhu u tatsipən e nəhmti nəhu iətəm tətəri mətəfən nəmiəgəhian itulin.†

7 İətəmimi iətəm otatəhtul iəkis mol win e nəluəginian rəhan, iəu iəkəfən natimnati iətəm iəməni iəkis rəkis kəm in. İəu iəkuva rəhan Uhgın, kəni in otuva nətik.

8 Mətəu nətəmi kəutəgin, nətəmi kəsotəhtul əskasikiən e rəhalah nəhatətəian məutəpəh iəu, nətəmi kotəmikmik, nətəmi kautəhamu itəmi, nətəmi kautit oneuən əmə ilah min, nətəmi kautol kləpə, nətəmi kəutəmki nərik, nətəmi kəutəfaki kəm narmı nati min, mine neiuə min rəfin, imalah əhruahru u in nəmnamı nigəm asoli, tətəpien ikin. Nati u, in nəmpə tu nimisiən.”

9 Kəni əmeikonu, agelo aupən u kəti tətəghati kəm iəu. In agelo səpın min u kəti iətəm kəməutəmki pesin ilah səpın iətəm kotəriauəh e naunu nalpiniən ilah səpın iətəm Uhgın otol kəm nətəmimi. In təmuva məni=pa kəm iəu məmə, “Va-to, pəh iəkəgətun pətan rəha Nəti Sipsip kəm ik, iətəm okuol marit ilau min.”

10 Kəni nəsanəniən rəha Narmın Rəha Uhgın təmol kəm iəu, əmeiko agelo tit rəkis iəu iəkian əpəha e nitəuət asoli kəti, nitəuət kəha, in ilis ilis pəhriən. Kəni in təgətun kəm iəu Taun Asim rəha Uhgın u, Jerusiləm vi, iətəm təmsipəri o Uhgın

* **21:6** Nəghatiən əhruahru u rəha İesu, “İəu u, Alfə mine Oməkə.” Alfə ko, in letə tətəhtul aupən e alfəbit rəha nəghatiən Kris, kəni Oməkə ko, in letə iətəm tatol naunun lan, təhmen e A mine Z e Inglis.

† **21:6** Aes 55:1-2; Jon 4:10; 6:35; 7:37-39

əpəha ilis e negəu e neai.

¹¹ In təhagəhag e nepətian rəha Uhgın. Tatipitipit təhmen e kəpiel təuvir kəti u jaspə, iətəm təhlan məhmen e kilas.

¹² Nikalın təfəməh məri ilis, mıtəlau e taun, ket lan ilah tueləf. Nagelo mın tueləf kautəhtul o ket mın u. Kəmətei=pən nərgi nəuaniləuis rəha nenəti Isrel ilah tueləf e ket mın u.

¹³ Ket kisiil e nıkalın pah ikin, ket kisiil mın e nıkalın pahav ikin, ket kisiil mın e nıkalın pesi ikin, kəni ket kisiil mın e nıkalın pari ikin.

¹⁴ Nəukəti nıkali taun u kəmotəhtul pəri e kəpiel asoli ilah tueləf. Konu kəmətei rəkis=pən nərgi tueləf aposil rəha Nəti Sipsip e kəpiel mın u.

¹⁵ Agelo iətəm tətəghati kəm iəu, in tatos nati kəti kəmol e aiən u kol, o nosiən mak rəha taun əha, mine ket mın, mine nıkalın rəhan.

¹⁶ Taun u, kaugə lan kuvət. Mak rəha nıkalın mın rəfin kotəhmen əhmen əmə. Taun əha təfəməh, kəni mak rəha nıkalın mın rəfin mine nəfəməhiən rəhan, ilah rəfin tueləf-tausin (12,000).‡

¹⁷ Nıkalın u, tikimkim, mak rəhan nəhlmin uan-

‡ **21:16** Nəghatian əhruahru təni məmə “tueləf-tausin (12,000) statia,” təhmen e tu tausin tu-hanrit-tuenti kilomitə (2,220 km). Mak əhruahru rəha nəfəməhiən səniəmə nati kəti, mətəu nəmpə u 12,000, nipətin əha ikin. Nətəmiimi nəuvein kotəni məmə nəmpə u tətəgəhun məmə taun u in iahgin iahgin kəni təuvir pik agin, məhruahru agin. Nətəmiimi nəuvein kəutəni məmə nəmpə u tətəgəhun nətəmiimi rəfin agin rəha Uhgın. $12,000=12\times 1,000=12\times 10\times 10$. Nəmpə mın u 12 mine 10, ilau nəmpə kətuəgəhun nati təuvir əhruahru agin kəti. Afın-to Nəh 7:8.

hanrit-fote-fo (144).[§] Agelo əha, təmos mak lan e nolian rəha nətəmimi, nətəm ilah kautos mak lanəha e nati.

¹⁸ Nikalın u, kəmol e kəpiel təuvir u jaspə, kəni kəmol taun e aiən u kol, in əmə in əmə. Kəni kol u in təuvir, in təhlan məmə kilas.

¹⁹ Kəpiel mın iətəm kəmuvləkin nəukəti nikalın lan, kəmol malə-malə e lah e kəpiel təuvir mın. Kəmotəpən motəlin=pən kəpiel təuvir mın u jaspə; kəni nəmpə tu lan, kəmotəlin=pən kəpiel təuvir mın u safaiə; kəni nəmpə tri lan, kəmotəlin=pən kəpiel təuvir mın u akat; kəni nəmpə fo lan, kəmotəlin=pən kəpiel təuvir mın u emirəl.

²⁰ Nəmpə faif lan, kəmotəlin=pən kəpiel təuvir u oniks; kəni nəmpə sikis lan, kəmotəlin=pən kəpiel təuvir u kanilian; kəni nəmpə səpın lan, kəmotəlin=pən kəpiel təuvir u krisolait; kəni nəmpə eit lan, kəmotəlin=pən kəpiel təuvir u malakait; nəmpə nain lan, kəmotəlin=pən kəpiel təuvir u topəs. Kəni nəmpə ten lan, kəmotəlin=pən kəpiel təuvir u kalsetoni; kəni nəmpə lepın lan, kəmotəlin=pən kəpiel təuvir u takuoəs; kəni nəmpə tueləf lan, kəmotəlin=pən kəpiel təuvir u ametis.

²¹ Ket asoli mın u kəmol e perəl ilah tueləf. Kəmol ket kətiəh kətiəh e perəl* kətiəh kətiəh. Kəni suaru mın əpəha imə e taun u, kəmol e aiən u kol in əmə in əmə, təhlan vivi, təhmen e kilas.

§ 21:17 Mak u “nəhlmin uan-hanrit-fote-fo (144)” təhmen e sikiste-faif mitə (65 m). “Nəhlmin,” in mak tətəuin e nəuanəhlmin mətəuarus nikinəhlmin, təhmen e 500 cm. 144=12×12. Nəmpə u 12 tətəgətun nətəmimi rəha Uhgın. Kəni mine nəmpə u 144 tətəgətun nətəmimi rəfin agın rəha Uhgın. * **21:21** Perəl u, in kəpiel təuvir əpəha e niki kəuvin

22 İkin əha, iəməsafuiən nimə kəti okətəfaki ikın kəm Uhgın, mətəu-inu Uhgın əmə, iətəm Nahgin Tepət Pik Agın, mine Nəti Sipsip, ilau nimə rəha nəfakiən.

23 Kəni ikın əha, nikitəmi təsəhtian mıtigar mine məuiğ, mətəu-inu nepətiən əhagəhag rəha Uhgın in tətasiğəpın rəfin taun u, konu Nəti Sipsip kəha, in lait rəhan.†

24 Kəni kəntri mın e nəhue niftəni okotaliuək e nəhagəhagiən rəhan, kəni iərmənig mın rəha nəhue niftəni okəhuva, kəni motos rəhalah nautə təuvir mın, məhuva e nisaiən motələhu e taun u.

25 Kəsasisiğien e rəhan ket mın nian kəti, mətəu-inu lapın tikə ikın əha.

26 Nətəmmi e kəntri pisin pisin mın e nəhue niftəni, okotos nautə təuvir mın rəhalah, ilah okotəmki məhuva o nisaiiən, motələhu e taun u.

27 Mətəu natimnati mın iətəm kotamıkmik e nəhmti Uhgın, mine nətəmmi nətəm kautol nati iətəm tol naulisiən, mine nətəm kəuteiuə, nətəmi mın u ko ilah kəsəhuvəniən imə e taun asoli u. Nətəmi mın əmə ko nətəm kəmətei rəkis=pən nərgilah e nauəuə rəha nəmiəğəhiən iətəm Nəti Sipsip tatos, ilah əmə kəha kotəhrun nuvəniən imə.

22

Nəhu miəğəh

1 Kəni nian agelo təməgətun rəkis taun vi kəm iəu, kəni təməgətun mın nəhu miəğəh kəm iəu iətəm tətaiu. In təhlan təhlan təhmen e kilas. Tatsi=pən əpəha e jeə rəha Uhgın mine Nəti Sipsip,

2 maiu matuvən mətələs nəlugi suaru asoli rəha taun u. Niği rəha nəmiəğəhiən tətəhtul u e nıkalkali

† 21:23 Aes 60:19

nəhu u, in tətəuə mətau tueləf e nu mın rəfin, e məuig mın rəfin. Kəni nətəmimi e kəntri mın rəfin kautol nimalin o nol viviən nımisiən.

³ Nati tikə agin ikin əha iətəm təkeikei mos nalpinian rəha Uhgın. Kəni jeə rəha Uhgın mine Nəti Sipsip in əha ikin əha, kətuarmənig ikin. Kəni rəhan noluək mın okotəfaki kəm in.

⁴ İlah okotafu nəhmtin,* kəni okətəi=pən nərgin e nıpənəgilah.

⁵ Nian lapin otikə. Nıkilah otəsəhtian lait kəti o nasiəpəniən lan, kəni nıkilah otəsəhtian mın nəhagəhagiən rəha mıtigar, mətəu-inu İərmənig Uhgın in lait rəhalah. İlah okotarmənig itulin, naunun tikə.

⁶ Kəni agelo təni=pa kəm iəu məmə, “Nəghatian mın u inu, kəhrun narəriəiən e lah məmə nıpəhriənən. İərmənig Uhgın təməni=pən kəm rəhan iəni mın aıpən natimnati mın iətəm okəpanəhuva, kəni in təmahlı=pən rəhan agelo məmə otəgətun kəm rəhan noluək mın natimnati mın iətəm otəsuvəhiən təkeikei muva.”

⁷ Kəni əmeiko, İesu təməni məmə, “!Otətəlig-to! !Otəsuvəhiən iəkiet pətigəm=pinə! Nətəmi mın u nətəm kəutaskəlim mautol nəghatian iətəm Uhgın təməni pətigəm aıpən e nauəuə u, ilah okotatig e nəuviriən pəhriən.”

⁸ İəu Jon, iəu u iəmətəu kəni mafu natimnati mın u. Kəni nian iəmətəu kəni mafu rəkis ilah, kəni iəmisin nəulik e nəhlki agelo iətəm təmit iəu muvən mətəgətun ilah kəm iəu. Kəni iəmeiuaiu, nıpənəgək tek niftəni, məmə iəkəfaki kəm in.

* 22:4 Mat 5:8; 2Kor 4:6

⁹ Mətəu in təni=pa kəm iəu məmə, “!Səfakiən kəm iəu! Kilau min ik u ioluək mil əmə rəha Uhgın, kitah piam min u iəni min, mine nətəmi min u nətəm kəutaskəlīm nəghatiən min e nauəuə u. ! Əfaki əmə kəm Uhgın!”

¹⁰ Kəni in təməni=pa kəm iəu məmə, “Suvan-ərainiən nati kəti e nauəuə u məmə otaskəlīm tiəkis, mətəu-inu natimnati min u, otəsuvəhiən, kohiet pətigəm=pa.

¹¹ Nətəmi kautol nərahien, pəh ilah kotəkeikei mautol nərahien. Nətəmi rəhalah nətəligiən tamikmik, pəh ilah kotəkeikei e nətəligiən amikmik rəhalah. Mətəu nətəmi kotəuvir, pəh ilah kotəkeikei e nolien əhruahru. Kəni pəh nətəmi asim rəha Uhgın, okotəhruahru nian rəfin, motəkeikei e nasimiən rəhalah.”

¹² Kəni Iesu tatig məni min kəm iəu, “!Afu-to! ! Otəsuvəhiən iəkuvnə! Kəni iatos rəhak nətəouiən təuvir kəni iəkəfən kəm nətəmimi min rəfin u, titəu=pən natimnati min iətəm ilah kəmotol.

¹³ İəu Nəukətin mine Naunun.† İəu iəmaupən matig, kəni iəu oiəköl naunun agin. İəu nətuəuiniən, kəni iəu iatol naunun lan.

¹⁴ “Nətəmimi nətəm koteikuas e rəhalah napən tərüən, ilah okotatig e nəuviriən pəhriən, məmə inu, okegəhan e nepətiən kəm lah məmə kotun nəua nigı rəha nəmiəgəhiən, kəni məhuvən=pən e ket min rəha taun u.

¹⁵ Mətəu nətəmimi nəuvein min əha ikın nətəm ko kəsəhuvaiən imə. İlah u, nətəm kotamikmik,

† **22:13** Nəghatiən əhruahru u rəha Iesu, “İəu ko, Alfə mine Omekə.” Alfə ko, in letə tətəhtul aupən e alfəbit rəha nəghatiən Kris, kəni Omekə ko, in letə iətəm tatol naunun lan, təhmen e A mine Z e Inglis.

mine nətəmi mın ko nətəm kautol kləpə mine mautəmki nərək, mine kautit oneuən ilah mın, mine mautohamu itəmi, məutəfaki kəm narmı nati mın, mine nətəmi rəfin nətəm kotolkeikei neiuəiən.

¹⁶ “İəu İesu, iəmahli=pinə rəhak agelo məmə otəni pətigəm natimnati mın u kəm niməfaki mın. İəu u, Nəukəti Tefit, mətəu Nəuaniləuis mın rəhan. İəu iəkəhmen e məhau u fətukai iətəm tətasiə vivi.”

¹⁷ Narmın Rəha Uhgın ilau Pətan rəha Nəti Sipsip kətuəni məmə, “!Va!” Kəni pəh nətəmi mın u kotətəu, ilah mın kotəni məmə, “!Va!” İətəmimi pəh iətəm tətəuəuə, pəh in tuva. Kəni iətəmimi pəh iətəm in tolkeikei, pəh in otəmnım nəhu miəgəh kəsosiən nəhmtin.‡

¹⁸ İəu Jon, iətəghati əskasik mətəni kəm nətəmimi nətəm kəmotətəu nəghatiən rəha Uhgın iətəm tətətig e nauəuə u. Nəmə iətəmimi kəti tətə=pən aru nəghatiən kəti rəhan e nauəuə u, Uhgın otəfən nalpinian mın u nauəuə u tətəghati, kəni milpin=pən e nalpinian rəha iətəmi u.

¹⁹ Nəmə iətəmimi kəti tatos rəkis nəghatiən nəuvein e nauəuə u, Uhgın otos rəkis nəuviriən mın iətəm nauəuə u in tətəghati lan məmə rəha iətəmimi u. Inu, nəua nigı rəha nəmiəgəhiən, kəni məsegəhaniən məmə otətig e taun asim əha.

²⁰ İətəmimi iətəm tətəni pətigəm natimnati mın u, təni məmə, “Əuəh, otəsuvəhiən iəkuvnə.”

!Əuəh! Va-tə İərməniğ İesu.

²¹ Pəh Uhgın tətəuati e nəuviriən rəha İərməniğ İesu tuvən kəm nətəmimi rəhan. Pəh otol lanəha. Əuəh.

‡ 22:17 Aes 55:1; Jon 7:37

lxxx

Nauəuə Asim Rəha Uhg̃in Nəmtət̃iən Vi
The New Testament in the Whitesands language of
Tanna Island, Vanuatu
Niutesteman long Nərak, lanwis blong Whitesands
Tanna, Vanuatu

Copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Whitesands

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

913a182a-255f-5344-b6b0-0294ba221e87